

L. IV. - 1960
Š T E V. 5

M A J

MLADIKA

MLADIKA

1960

Štev. 5

IZHAJA VSAK MESEC
RAZEN V JULIJU IN AVGUSTU

Uredil

JOŽE PETERLIN

VSEBINA

Duhovna elita v obupu	61
Vojka Strgar: Pesmi	62
Vinko Beličič: Umirajoči veter	63
Pozdrav maturantom	63
Šolska prireditelj v Skednju	63
Literarni večer in razstava SKK	64
Sa Ra: Tebi za majske šmarnice	64
Mladinski tabor	65
Mirko Javornik: O pesniku Zem je na Zahodu	66
Stanko Vuk: Višarska legenda	67
Književnost in umetnost	67
Aleksij Pregarc: Krik noči	69
Pomenki pod domačim krovom	70
S. Rudolf: Povovna sodna pomota	72
Danilo Lovrečič: Pismo stricu	73
Gledališče	73
Franc Jeza: Pesniki črne Afrike	74
Jože Pirjevec: Pojdi	75
Egidij Vršaj: Beseda o reklami	76
Griša Mikuž: Pesmi	77
Radio	78
Film	80
S poti po Tržaškem	80

— • —
Slike: na 1. strani ovitka »Ples labodov«, na str. 61. »Galebi nad morjem«
Fotograf Mario Magajna

•
Revijo izdaja in urejuje uredniški odbor. Uredništvo in uprava: Trst, via Trento 2 — Gorica, Riva Piazzutta 18

Odgovorni urednik: Dušan Jakomin

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193

Naslovno stran opremil ing. Fr. Piščanc

Poštni čekovni račun št. 11-975

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

**Z vročega mesta hodimo
v okolico. Ena izmed zelo
priljubljenih poti je Napoleonska cesta,
ki posebno ob nedeljah
vsa oživi**

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

DUHOVNA ELITA V OBUPU

OB NASTOPU SLOVENSkih KNJIŽEVNIKOV

Te dni je prispelo v Trst šest slovenskih pisateljev in pesnikov, da so nam na literarnem večeru brali iz svojih del. Ta dogodek bi mogel imeti mnogo večji pomen in bi lahko zapustil mogočnejši vtis, če bi bila prireditev bolj organizirana in če bi nastop sam mogel zapustiti v nas večje občudovanje veličine slovenske kulturne, posebej literarne tvornosti. Žal, da ni bilo mogoče najti primernejšega in bolj reprezentančnega prostora za nastop. V tem okviru je imel večer preveč privatno - organizacijski značaj, prostor sam pa je bil mnogo premajhen in prav nič primeren za tisti vroči večer.

Literarni večer pa bi moral biti tudi v nekem smislu bolj pripravljen: ne zadostuje, da pisatelj samo sede ali se postavi pred občinstvo in bere brez občutka za dolžino in zanimivost nekaj iz svojih knjig. Predvsem bi moral vsakdo brati svoje neobjavljene stvari. Ali pa bi bilo morda bolje, da bi ti pisatelji in pesniki govorili o svojih pogledih na sodobno književnost in umetnost sploh, da bi bil to morda bolj razgovor, morda nekaka tiskovna konferenca ali podobno. Morda bi bilo mogoče najti vse drugačen okvir.

Ne vem, ali se organizatorji zadosti zavedajo, kaj pomeni za narod vtis, ki ga bo zapustila njegova skupina vodilnih književnikov, ki pride v svobodni svet. Nepozabni so vtisi in občudovanje, ki so jih do zdaj zapustili igralci slovenskega vrhunskega gledališča iz ljubljanske Drame. Ne bi pa mogli istega trditi o zadnjem nastopu književnikov.

Njihov nastop je zapustil v nas polno vprašanj.

Med pisatelji so bili zastopniki starejše pisateljske generacije, kot Juš Kozak, srednje in mlajše. Ločijo jih leta slog in izraz. Edino, kar smo opazili, da jim je skupno, je njihov pesimizem. Pesimizem, ki nas je pretresel.

Pesimizem, zakrit s poetično tenčico starostne resignacije, je zadihal iz proze Juša Kozaka, iz »Balade o ulici«, o penzionistu, ki »bi rad napisal drugačen uvodnik, kot jih pišejo danes«, pa ga smrt prehiteli; mračni in ledeni pesimizem je zavel iz dolge pesmi Mateja Bora o popotniku, ki je šel skozi atomski vek; zagrenjen, mrk tuhtač je Ingoličev brezposelnik: čutili smo, da ne ljubi življenja in da se ga boji; naravnost zgrozili pa smo se nad pesimizmom in skrajno skepso, ki ju izražajo pesmi najmlajšega gosta, Janeza Menarta. Poslušalci so se smejali, ko se je v verzih smejal sebi in vsemu svetu. Nekaj pa je bilo tudi takih, ki jih je stisnilo za srce in so se žalostni vprašali: odkod tak cinizem v tem fantu, cinizem, v katerem je kljub vsej duhovitosti in obešenjaškemu humorju čutiti že mrzel, gol brezup?

Nismo mi prvi, ki smo opazili to skupno značilnost v vseh odlomkih in pesmih, ki so nam jih prebrali slovenski pisatelji v Gregorčičevi dvorani. Že pred leti je nekdo zapisal, da govori današnja slovenska poezija z glasom pesimizma, in tudi partijski krogi so že o tem razpravljali, kot smo slišali. Ta pesimizem jim ni všeč, ker postavlja na laž optimistični nazor in hvalnice o vedno novih »pridobitvah« socializma. Všeč jim je tem manj, ker je glas pesimizma in brezupa najmočnejši in najpretrsljivejši prav v pesmih tiste generacije, ki so jo že sami vzgojili in ki bi se bila morala oblikovati od njihove optimistične življenjske in proizvajalske filozofije. Radi bi, da bi ti mladi peli veselo pesem o zmagah in svetli bodočnosti. Toda zadostuje, da odpremo katerokoli slovensko revijo od onstran, pa že zaveje iz nje hlad skepse in brezupa, če ne naravnost cinizma, ki bridko brije norce iz vseh idealov in vrednot, iz vseh avtoritet in usod in celo iz same UDBE.

(Nadaljevanje na strani 62)

V primeri s tem mračnim pesimizmom se nam zde Cankarjeve žalostne novele kakor mili božajoči glasovi in dela nekdanjih slovenskih pesnikov in pisateljev kakor lepe, vedre pravljice »za vesele ljudi«.

Čutimo, da je ta pesimizem v današnji slovenski literaturi iskren in ne samo gola literarna manira. Zato nam vzbuja hudo skrb. To je namreč pesimizem tistih, ki ne verujejo več v ideale, ki ne verujejo več v ničesar. Kaj bo z narodom, katerega duhovna elita se je pogreznila v tak obup? Ali bo še našel silo, da bo kos svojim preizkušnjam? Ali bo še našel vir upanja, da bo vzdržal za bodočnost?

Že sam ta pesimizem najočitneje in najprepričljiveje postavlja na laž filozofijo uradnega optimizma. Ni

težko spoznati, da je ta pesimizem logična posledica politične in gospodarske, še bolj pa čisto duhovne stiske današnjih slovenskih generacij, ki so izgubile vero v uradne resnice; začutile so, da se za uradnimi resnicami in ideologijami skrivata laž in želja po ohranitvi oblasti. Bengalski ognji fraz in hvalnic ne morejo več prikriti tega groznega razočaranja slovenskega človeka.

To je vtis, ki ga je zapustil nastop slovenskih književnikov. Zelo nam je žal, da je tako. Vedno smo izražali željo, da bi vsa naša umetnost od tu in iz domovine prinašala med nas zdravje in srečo, vero v bodočnost, posebno temu delu naroda, ki je tako nevarno zanj, da zapade v skepso in v obup nad lastno usodo.

VOJKA STRGAR

Pesmi

Stopil si v moje življenje
in s sabo prinesel srečo — trpljenje.
Kot dih si prišel
neslišno, svečano,
in prvi trenutek je duša slutila
konec prostosti, veselja,
se zibala — ljubila ...

Ti si med njimi!
Tvoje oči — me gledajo,
tvoje oči — me sodijo ...
Nasmeh je trpek, solzno oko,
kajti veliko je zlo,
ki ste mi ga zadali vsi;
brez usmiljenja
ste sodili in se smejali ...
Ti si med njimi!
Najhujši sodnik si ti:
pripravljen na vse,
da maščuješ nekdanje dni.

V temi
opotekaje se med ulicami
Te kličem;
gledam
Tvoja svetla okna — življenje,
in jočem ...

Naj ti ostane le spomin
name;
nekdanje dni naj prešinjajo
tvoje misli,
naj se zasidrajo v Tvoji duši
kot pelin v krvi.

Blizu si — tu pri meni,
čeprav si daleč!
Moje roke te iščejo
in v temi otipavajo
stvari brez življenja ...
Čeprav si daleč,
čutim Tvoj dih,
glas v zraku
v temi Tvojo podobo
čutim Te, a te ni ...

Čustvo, ki leži na dnu srca,
prihaja na dan
v ognju nemira.
Oči so polne solz,
roke se tresejo,
lica upadajo,
telo hira
v pozno noč ...

Umirajoči veter

Kako vam je ime, raznotere ptice, ki od blizu in daleč požete v mojo brezmočno žalost in branite solzam v oči? Iz bleščočih zeleno-belih kril majnika odmeva vaša pesem, in kamor se premaknem, tam sem na tej gmajni sredi med vami, sredi teh zvestih dišav, in neka davna melodija mi gre po žilah.

Gledam na vzhod, od koder bi imel priti glas, ki je tako drag mojim ušesom, in nasmeh, ki prežene sleherni šibkost. Rotil sem ga: Daj se mi čuti, da mi zadišijo breskve, grozdje in vino, da mi zadiši domači kruh in da še enkrat zaduham drobne rdeče vrtnice plezalk! Rotil sem ga: Daj se mi videti, da zgine temna pregraja, ki naju je odtrgala od minulosti, da se v soncu zasvetijo zidanice med trtami in zapoje zvonovi po naših podružnicah!

Pa ni bilo ne glasu ne nasmeha; vprašujoče in koprneče sem z gmajne gledal na vzhod, in tem teže mi je bilo, čim bolj so se vračale z juga in se oglašale zmerom nove ptice. Zdaj razumem: tudi tebi je bilo huje in teže. Potihoval ti je glas, nasmeh ti je bledelel v drgetu, zrl si nekam silno daleč in se v tesnobi spraševal: Ali se sanje končujejo ali šele začinjajo?

Pričakoval sem glas od tebe — a ti si znal molčati, ko si čutil, da so vrelci vedrine v tebi usahnili. O, pozeba ni le brstje posmodila: korenine je izžgala. Treba bo čakati en rod, da spet požene življenje. Kako ti je bilo, ko si bral letos moje besede na godovni razglednici, Matija?

Pričakoval sem glas od tebe, in nisem bil nestrpen. Dopovedoval sem si: Zdaj razvaža gnoj... zdaj obrezuje trte... zdaj stavi novo kolje... zdaj orje... zdaj pelje v mlin... zdaj ima kopače v trtju... Ko mine pogla, vitno spomladansko delo in bo vse lepo samo raslo, pa se bo oglasil.

A nisem dočakal glasa od tebe: prišel je glas o tebi. Odložil sem pismo, si dva prsta desnice položil na ustne in se slepo zagledal v mizo. Moji fantiči so zvočno nosili s krožnikov v usta. Ko se nisem ganil, je najstarejši vprašal:

»Kaj je, očka? Kaj se je zgodilo?«

»Umril je nekdo, ki ga ti nisi poznal, a mi je bil tako silno drag, da smo ti — prvemu — pri krstu po njem dali ime.«

Ne vem, kaj je župnik o tebi lepega povedal ob grobu, ko si bil že vsem za vselej skrit in je nedeljski majniški popoldan pil tisto pretrgano zvonjenje pri Svetem Jakobu v Naklem. Mogoče je med drugim vzkliknil: »Prestal si, Matija, nas pa še čaka.«

Kaj naj jaz še hodim tja na vzhod! Zate ni zdaj več nobene meje, ti nisi več nikomur nevaren in nikomur v spotiko. Midva se bova odslej pogovarjala kakor nekdanj na vaši blagoslovljeni domačiji. Ti raztreseni prtljikavi bori, pečine, ki štrlijo iz puste trave, žolnih rožic in kamnitih tal, te ograde, ki jih nihče več ne obnavlja, ta ropot in gibanje po daljnih cestah, to visoko in k večeru se nagibajoče nebo — vse to me danes ne more prevzeti in potešiti, ker me je prevzela neka druga, nepremagljiva moč.

Tvoja duša je pri meni: čutim sladki nemir in prsih.

... Sedimo pod orehom. Poletni ščip se blešči za krošnjami. Od nočne rose so nam lasje voljni. Sladko dišijo žolte hruške iz peharja. Zrak diši po detelji, ki se suši v kozolcu, po rži, ki je zložena v dolgih snopih, po počivajočem soncu. Dišijo mogočne orehove krošnje. Netresk na slamnati strehi ima rdečkaste cvete zaprte. Mi se hladimo po pekočini dneva in se pogovarjamo. Jaz sem siromašen študent. Sočustvujete, gostoljubni, z mojo revščino, a me blagrujete zavoljo bodočnosti. Radi me imate, ker sem tako domač in se vas ne sramujem. Šalimo se in se dražimo; ti, Jože, Tončka in Gela — vaša mama-vdova počiva — in pa Stanko, jaz, Lada in Vanda. Južno steno hiše obliva mesečina. Včasih premolkujemo. Tedaj slišimo čuka, ki se oglašča nekje v starih lipah gori za pokopališčem...

POZDRAV MATURANTOM

Iz naših višjih šol odhaja spet okoli sto mladih ljudi na univerze in nekateri v življenje. Njihov srednješolski študij je zaključen.

Toplo pozdravljamo te naše drage študente, ki bodo v prihodnjih dneh skušali doseči vsi priznanje zrelosti pred strogimi komisijami. Iz vsega srca jim želimo srečo, da bi to poslednjo izkušnjo na srednji šoli ali pa morda prvo resno preizkušnjo v življenju zares uspešno naredili. Naše misli jih bodo vse tiste vroče dni spremljale.

Ostali njihovi srednješolski kolegi in kolegice jim prirejajo 1. junija slovo v Avditoriju s slavnostno zaključno predstavo Anouilhove drame »Antigona«. Veliko ljubezni in mladostnega tovarištva je v srečanju ta večer. Maturantje bodo sedli na rezervirana mesta in vsa tista prireditve bo veljala njim. Marsikdo bo mislil na lepo mladost, ki jo je preživel med šolskimi klopki, na prijateljstva, na ljubezen, na težave in razočaranja, a mu bo ta trenutek vendarle težko, da vse to zapušča.

Veliko naše vere in upanja je v maturantih vsako leto. Želimo, da bi na univerzah uspešno nadaljevali študij in ga tudi kma'lu zaključili. Zelo želimo, da bi bili strokovno na višini in da bi delali čast slovenski skupnosti.

Upravičeno pričakujemo, da bodo z ljubeznijo ohranjali svoje narodno poreklo in da bo njihov prispevek k pozitivnemu javnemu delu naše skupnosti lep in dragocen.

Tako številu mladih izobražencev, ki stopa v življenje, bo naši narodni skupnosti brez dvoma prineslo svoj dragoceni mladostni prispevek.

Zato še posebej vsem: topli pozdrav!

ŠOLSKA PRIREDITEV V ŠKEDNJU

Otroci slovenske osnovne šole in otroškega vrta iz Škednja so pripravili pretekli mesec za domače občinstvo prav prijetno presenečenje: 27. aprila so v škednjski kino dvorani uprizorili pravljico igrano Mare Grošljeve v 6 dejanjih »Dve Marički«, s pevskimi točkami skladatelja Frana Venturinija. To je zelo lepa otroška igra, v kateri nastopajo palčki, kraljična, kralj, duh Prekocuh, družice, čevljar in še mnogo drugih. Z ozirom na veliko število nastopajočih in na glasbene vložke je igra za šolske otroke precej zahtevna. Toda težko nalogo so vsi odlično rešili: mali igralci in tisti, ki so nastop pripravili. Občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano, je ob koncu vsakega dejanja nagradilo nastopajoče z velikim ploskanjem. S tem je izkazovalo svoje priznanje njim in tistim, ki so poskrbeli za to lepo prireditev: učiteljicam, predvsem Ondini Pavletič, ki je z velikim potrpljenjem in požrtvovalnostjo pripravila otroke in gospodu Dušanu Jakominu, ki je vodil orkester in zbor.

Škednjenci so hvaležno in navdušeno sprejeli to šolsko prireditev, saj je preteklo že mnogo let od takrat, ko so slovenski otroci zadnjič nastopili pred domačim občinstvom. Zato je želja vseh, da ne bi ostala ta prireditev edina, ampak da bi ji v prihodnosti sledile še druge, da bi nas otroci še razveselili s svojim nastopom. To je potrebno za starše, predvsem pa je potrebno za slovensko šolo, ki mora v tem črpati svojo moč, da se lahko še nadalje ohrani. Uspeh, ki ga je doživela ta prireditev, mora spodbujati k nadaljnjemu delu.

Miranda Zafred

Literarni večer in razstava SKK

Slovenski kulturni klub — srednješolski odsek — je za maj pripravil zelo lepo slikarsko razstavo in literarni večer. Oboje je razgibalo ne samo člane, ampak je vzbudilo veliko zanimanje na naših šolah.

Na literarnem večeru so sodelovali najmlajši in so bili zato seveda tudi prispevki v splošnem manj zreli kot jih morejo napisati starejši.

Slišali smo prispevke Franka Vekjeta, Matjaža Scharta, Mare Debeljuh, Neve Godničeve, Marinke Pertotove, Igorja Tute in Ivana Sirce.

Posebna komisija je ocenila prispevke. **Daniilo Lovrečič**, ki je bil tudi član komisije, pravi med drugim o prispevkih tole:

»Pesmi, ki so jih brali, so bile pogosto začetniške, vendar veliko boljše od proze. Doživete so pesmi Neve Godničeve, Marinke Pertotove in pa Gregorja Mikuža, ki je tudi dobil prvo in edino »Pregljevo nagrado«.

Razstava je naredila tokrat močnejši vtis. Večina razstavljalcev obiskuje Znanstveni licej, kjer jih prof. Avgust Černigoj uči risanja.

Ing. Miran Pavlin je o tej razstavi med drugim rekel:

»Slike enajstih mladih avtorjev tolmačijo razne tehnike barvnega upodabljanja. Marsikateri od razstavljalcev se že skuša otresti vpliva svojega učitelja ter želi ustvarjati po svoje.«

Nagrajena **Maja Pertot** spada v ono skupino razstavljalcev, ki iščejo lastno pot. Njena akvarelirana risba abstraktne vsebine je vsekakor zaslužila priznanje ocenjevalne komisije. Pertotova razstavlja tudi ploskovno abstraktno kompozicijo v temperi, z ošiljenimi liki stilizirani »komorni koncert« ter zanimive učinke atmosferskih barv in zrcaljenj v mokrih ulicah, v tehniki batika.

Juju Vodopivec opozarja nase z igro geometrijskih likov, pogodnim interjerjem tovarne ter s tihožitjem sadja, napravljenim z odtisi malih barvnih ploskvic. Ta značilna tehnika Černigojeve šole ustvarja videz mozaika.

Ivan Stegu je še preveč pod vplivom svojega profesorja.

Z eno sliko in plastično podobo ustvarjeno z železno mrežo, žico, sadro, koščkom valovite lepenke in z barvnimi madeži izpričuje **Franko Vekjet** s klasične gimnazije svoje nagnjenje do brezpredmetne umetnosti. Opozoriti moram na prijetni akvarel »V mestu«, ki nima nič skupnega s tolikokrat ponavljajočo se plakatersko tehniko ploskovnih pejsažev in kompozicij drugih razstavljalcev. »Mravlje« **Edvarda Žerjala** pa spominjajo na znane Rohrschachove madeže, s katerimi preučujejo psihologi našo osebnost.

Grafike štirih avtorjev so na precejšnji tehnični in umetniški ravni. Prvo zasluženno nagrado za tiske je prejel **Edvard Žerjal**. Od razstavljenih grafičnih listov naj opozorimo predvsem na njegove »Steklenice s kozarčki«. Zanimiva je »Fantazija« **Franca Žerjala** ter groteskni **Kokorovčev** »Pustni večer«.

Duša moja, pomiri se, vem, da ti je samotno!

Jože, orjak — z eno roko je vzdignil voz — se ni vrnil iz internacije. Tončka se je omožila v bližnjo vas. Gela, sem čul, je padla s skednja in si zlomila hrbtenico. Njen obraz je pred mano še ves živahen, svež, glasen in odkrit; otroka sva hodila v isti razred. Mama-vdova je umrla. Kaj je s sosedom Stankom? Kje sta zdaj gospodični Lada in Vanda?

Sanjal sem in se tolažil: Mogoče se nekateri le še snidemo pod tistim košatim orehom, ko bo poletni mesec potoval po nebu; vsaj Matija in jaz se snideva, da s solzami v očeh izpijeva kupico rumenega vina v spomin nekdanjih časov in nekdanjih ljudi... stara prijatelja.

Zdaj pa si me tudi ti pustil na tem grenkosladkem svetu. Samemu mi je poslušati majske ptice in z zatrtim jokom strmeti čez hribe na vzhod... koprneti v davno izzvenelo pesem. Veter piha čez tvojo domačijo — išče ljudi, pa srečuje le molk in praznino in se umirajoč izgublja preko vinogradov.

Jaz res nimam po kaj hoditi nazaj. Ves tisti zlati svet je v meni. Zamaknjeno pije duša iz tega dragulja in čaka odrešenja. Véliki, mogočni, lepi, odkriti in zvesti Matija, ki si ljubil trtje in sadovnjak, njive in pašnike, govedo in čebele, ljudi in svetnike in Boga — jaz se ne morem posloviti od tebe. Midva se bova še veliko pogovarjala, zakaj skozi bedo in varljivost zemlje ne morem hoditi sam. Govoril mi boš iz vélikega miru od onstran, dokler tudi jaz ne stopim z odra in ne preidem v tisto deželo, kamor ne seže umirajoči veter.

Tebi za majske šmarnice

Sa Ra

Na mrzlem oltarju sveče gorijo —
vse za Marijo;
med svečami šmarnice prve dehtijo —
vse za Marijo;
pred angelsko mizo otroci klečijo —
vsi za Marijo,

a ob nje nogah si Ti,
v vdanosti svet obraz ti žari.

Živ oltar je tvoj obraz,
a ne za mé;
tople lučice ljubezni ti v očeh drhté,
a ne za mé;
prsti božajo ljubeče, mene ne,
le roženvenske jagode.

Svoje smehljaje kot svetle zlatnike
le za Marijo

trosiš med svet
in za bolnike
le za Marijo

pri šmarnicah moliš
pobožno in vnet.
Le za Marijo

grešnikom prosiš
milost kesanja.
Le za Marijo

kot zvonček srce ti pozvanja.
Le za Marijo

pesem se tvoja s pesmijo zliva zvonov.
Nimaš pokoja in
le k Mariji

želiš si domov.

MLADINSKI TABOR

V nedeljo, 8. maja, je slovenska katoliška mladina s Tržaškega priredila svoj tabor. Na prijaznem Kontovelu se je zbralo lepo število fantov in deklet, zlasti članov raznih organizacij, katerim je bil tabor v glavnem namenjen. Najprej so se vsi zbrali v župni cerkvi pri blagoslovu, kjer je monsignor dr. Škrb Lojze v kratkih besedah poudaril, naj se mlad človek ne sramuje na zunanost pokazati svojega prepričanja.

Spored

Sledilo je zborovanje in akademija v dvorani. V prvem delu akademije, ki je imel v glavnem idejno-vzgojni značaj, sta nam podala svoje misli zastopnik fantov in zastopnica deklet. V imenu staršev pa je govoril prof. Vinko Beličič, ki je v glavnem poudaril potrebo organizacije kot pomoč staršem pri vzgoji mladine.

V drugem delu, ki je imel kulturni značaj, naj omenimo nastop deklishega pevskega zbora iz Rojana pod vodstvom prof. Učija Mamola. Zbor je občuteno zapel tri pesmi. Slovenski oder je pripravil dramski prizor v obliki orkestralne izvedbe. Zelo navdušeno so vsi sprejeli recitacijo treh najbolj značilnih Balantičnih pesmi, ki jo je podal Drago Štoka.

Za zaključek je monsignor Jože Jamnik povzel sklepe in pobude tabora. Kakšen je bil namen in cilj tega mladinskega zborovanja, pa je razložil predsednik pripravljalnega odbora akademik Ivan Buzečan v svojem nagovoru, ki ga je imel ob otvoritvi zborovanja. Objavljamo nekaj glavnih misli iz tega nagovora.

Namen

V imenu pripravljalnega odbora začenjam zborovanje slovenske katoliške mladine na Tržaškem. Zastopnikom in članom posameznih organizacij, našim somišljenikom in staršem, ki so tukaj navzoči, prav iskren pozdrav. Prisrčen pozdrav tudi zastopnikom goriške kat. mladine.

Zakaj smo se danes tukaj zbrali? Zakaj sem danes prišel na Kontovel? — Prav gotovo si je vsakdo zastavil to vprašanje, preden je sedel na avtobus in se odpeljal na Kontovel. Vem tudi, da je vsakdo na to vprašanje sam pri sebi odgovoril, a mislim, da ne bo napak, če skupno odgovorimo na to vprašanje in preudarimo smoter tega našega današnjega tabora.

Vsak človek je svet zase, zaokrožena celota, kratko povedano, je »oseba«. Ima svoje sposobnosti, svoje lastno mišljenje in svoje lastno teženje. Kdor se nekako čuti zadostnega samemu sebi, je nevarno, da se tudi oddalji od svojega bližnjega, od okolja v katerem živi in zaživi nekako izolirano. Toda kadarkoli se je pojavil kak tak primer, se je vedno s še večjo jasnostjo osvetlila resnica, da je človek družabno bitje, ki brezpogojno potrebuje družbe v svojem življenju, potrebuje pomoči svojega bližnjega in to v vseh vejah človeškega udejstvovanja, v materialnem svetu in v duhovnem uveljavljanju. Človek mora od družbe sprejemati to, kar mu manjka, in sam osebno doprinesiti družbi to, kar ima sam najboljšega. Najlaže pa to dosežemo v organiziranem življenju, v organizacijah.

Kako je bilo v tem pogledu doslej na Tržaškem?

Z veseljem lahko ugotovimo, da je bila slov. kat. mladina v preteklih letih organizirana, in to študirajoča mladina, in, na žalost, morda nekoliko manj neštudirajoča mladina.

Dovolite mi, da ob tej priliki izrečem iskreno zahvalo duhovnim asistentom, učiteljem in profesorjem, ki so nam z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo stali ob strani in nam zlasti v okviru organizacij nudili veliko dobrega.

Vse organizacije pa so bile prevečkrat zaprte v svoj omejen krog, bodisi iz enega ali drugega razloga. Druga drugo niso poznale. Če pa se člani niso med seboj spoznali, se niso mogli ceniti med seboj, si med seboj pomagati, ali morda tudi izrekati drug drugemu objektivno kritiko, kar za prospeh dobrega vedno koristi.

In prav iz tega razloga je vzniknila potreba po skupnem nastopu vse mladine, v glavnem, da bi se med seboj spoznali: kdo smo, kaj mislimo, kaj hočemo, v čem se med seboj ločimo in v čem se čutimo povezane.

V čem se med seboj razne skupine razlikujejo in v čem so si vse edine?

Različne organizacije utemeljene

Zdi se mi, da niso naše organizacije v preteklosti odgovorile na to vprašanje, bodisi da si tega vprašanja niso zastavile in seveda niso mogle dati nanj primernega odgovora, ali pa so si ga zastavile, a ga niso, iz strahu pred težavami dovolj energično rešile. Objektivne sodbe o krivdi tega ali onega, te ali one organizacije, ne moremo dati, ker je pač osebna sodba nekaj preveč tveganega. Vsak pa je poklican, naj v tem pogledu sam sebe presodi in si naredi potrebne zaključke in smernice za bodoče.

Razlike med to in ono organizacijo morajo biti, drugače ne bi imelo smisla, da različne organizacije obstajajo. Kot so različni cilji in kot so različne metode pri skupnem delu, tako so utemeljene tudi različne organizacije. Na svoj način hoče mlademu človeku pomagati pri duhovni rasti Marijina družba in zopet na svoj način n. pr. skavtska organizacija. Ena postavlja večje zahteve v enem, druga zopet v drugem oziru. Ni vsak za vse: enemu bolj ugaja kulturno prosvetno delo, drugemu bolj versko - apostolsko. Iz teh razlik pa ne sme vzrasti med nami podcenjevanje ali celo nasprotovanje. Narobe! Čutiti se moramo kot eno, ker se trudimo za iste velike ideale, za zmago dobrega v nas samih in v družbi, v narodu, kateremu pripadamo.

Zdi se mi, da premalo skupaj gradimo, zato ker preveč iščemo razlike, ki nas ločijo in ker pri delu premalo gledamo na skupnost. Morda je to posledica nekega splošnega prepričanja, ki smo si ga ustvarili na naših sestankih, predavanjih in morda tudi v enostranskem versko - moralnem pouku.

Caritas Christiana

Na žalost vse preveč slišimo, kako smo veliki grešniki, in v zameno za to pa malo slišimo o pozitivni plati našega krščanskega življenja, ki je v bistvu obsežna v *krščanski ljubezni* (caritas cristiana), ki bi morala biti steber vsega našega življenja in ki je, zapomnimo si, prva in največja zapoved. Ko bo naša mladina spoznala vso globino in važnost pozitivne strani te dejavne krščanske ljubezni, se bo resnično čutila povezana med seboj, v njej se bo okrepil čut požrtvovalnosti, zavednosti in odgovornosti in bo v organizaciji, v družini in v javnosti tudi to pokazala.

Mladina na izletu na Barbani

O pesniku knjige »ZEMLJA NA ZAHODU«

Mirko Javornik

V začetku letošnjega leta je z letnico lanskega izšla pri založbi LIPA v Kopru prej drobna kakor debela knjiga z naslovom »Zemlja na zahodu«. Uredila sta jo ljubljanski slavist dr. Lino Legiša in tržaški publicist ter narodopisec Milko Maticetov-Ukmar, zunanjo obliko pa ji je dal tukajšnji slikar Lojze Spacal. V njej je zbrana, delno tudi izbrana, literarna zapuščina Goričana Stanka Vuka, ki bi bil, če bi bil ostal živ, najbrž zrasel za Ivanom Pregljem v najmočnejšega, izvirnega in sodobnega pesnika in pisatelja z zahodnega obrobja naše zemlje ter nadvse pristnega in širokega upodobljevalca primorske zemlje in človeka.

Zbornik je zagledal svet skoraj natanko za šestnajstletnico Vukove tragične ter uradno nepojasnjene, čeprav navzlic videzu ne tako zagonetne smrti: 10. marca 1944, mesec dni potem, ko se je vrnil iz zapora, kamor ga je leta 1941 poslalo posebno fašistovsko sodišče, so na njegovem stanovanju neznanci ustrelili njega, njegovo ženo Danico ter njunega znanca dr. Draga Zajca. Morda bi prav v ne posebno premočrtni zgodbi tega slednjega bilo treba iskati ključ do razjasnitve vprašanja o nezasluženem okrutnem koncu tega mladega in tako obetavnega slovenskega književnika.

Njegov posmrtni opus, kakor so ga pripravili v Kopru, obsega 29, v glavnem kratkih pesmi na devetnajstih straneh. Proze je devetnajst kosov: črtic, prikazov in zasnutkov, ki zavzemajo 85 strani. 63 strani pa je namenjenih pismom, ki jih je Vuk namenil, razen enega očetu, vse svoji ženi, in sicer iz raznih zaporov. Lino Legiša je za knjigo napisal 55 strani dolg esej z naslovom »Tragična zgodba Stanka Vuka«.

V koliko je ta zbirka Vukovega pisanja popolna in izčrpna, je težko reči. V arhivu pisca tega sestavka, ki so ga v Ljubljani po nepotrebnem uničili »osvoboditelji« maja 1945, je bilo na primer še za kako tretjino vsega: pesmi, proze in zasnutkov, brez pisem — kar je objavljenega v »Zemlji na zapadu«. Najbrž je še, ali je bilo, marsikaj tudi pri drugih njegovih slovenskih in tujih prijateljih, ki jih je Vuk imel začuda lepo število. Toda Vuk navzlic Legiševim prizadevanjem še zdaleč ni bil pisatelj, da bi bilo mogoče vse njegovo delo objaviti v Sloveniji danes.

Pri pesmih in pri prozi gre po veliki večini za stvari, ki so jih objavljale predvojne katoliške goriške in ljubljanske revije: »Družina«, »Mladika«, »Dom in svet«, zadnja leta tudi Kocbekovo krščansko-socialistično »Dejanje«. V knjigi je Vuk nastopil samo enkrat, in sicer med skupino drugih mladih piscev v zbirki »Slovenske novele«, ki je v uredbi Mirka Javornika izšla pri Krekovi knjižnici v Ljubljani leta 1935. Nekaj pesmi mu je isto leto objavil tudi nekdanji »Ljubljanski zvon«.

Že iz tega navajanja publikacij, pri katerih je sodeloval, je vidno, da je Stanko Vuk rasel iz katoliškega idejnega, miselnega in etičnega sveta, kateremu je pripadal tudi po družinskem okolju in izročilu. Ta rast je bila v prvem, dozorevalnem obdobju bolj ali manj nezavedna in nagonška, v zadnjih letih pa, ko ga je samota v ječi privedla do prisvajanja krščanske filozofije in celo asketike, pa zavestna.

Ta ugotovitev izpod peresa človeka, ki je bil pisatelj življenjski in umetniški prijatelj od leta 1928 dalje, seveda ne pomeni, da je bil Stanko Vuk človek, ki bi se bil osebno in ustvarjalno dal brez lastnega najgloblje spoznanja in

odločitve vklepati v kakršne koli miselne ali celo politične sisteme. Vse njegovo življenje govori zoper to. Bil je glede tega eden najbolj nebrzdanih in neukrotljivih piščih mladih slovenskih ljudi v desetletju pred drugo svetovno vojno, kar je poleg genialnosti poglaviti vzrok za izvirnost in bujnost njegovega ustvarjanja, ki sta bili novi in povsem svojevrstni celo v veliki raznolikosti in napredujoči novosti tedanjega slovenskega pisanja. Zaradi tega bi mu delal krivico, tudi, kdor bi po smrti skušal njega in njegovo delo po njunem bistvu vokvirjevati v take sisteme, kakor je dandanes žal navada.

Legiša skuša v svojem človeško zavzetem in gladko ter zanimivo pisanim prikazu Vuka kot osebnosti in umetnika biti glede tega pravičen, kolikor je pač mogel biti. Manjka pa za človeka, ki je pisatelja globlje poznal, v tem prikazu vrsta stvari, ki so za zaokrožitev, za prepričevalnost ter končno resničnost njegove podobe neobhodno potrebne. Legiša jih morda ni vedel, morda mu niso bile dostopne, marsičesa zadržno ni smel povedati; tu in tam pa je očitno, da se je temu in onemu, zlasti imenom, izognil, ker ne bi šla v shemo njegovega tako ali tako pogojenega prikazovanja.

Iz pisem, ki jih je iz Vukovega pisateljskega rodu malo-kdo pošiljal in prejemal toliko ter bil po njih v zvezi s tako najrazličnejšimi ljudmi kakor on, je vzel samo tista ženi. Če je to storil zaradi njihove lirčnosti, da bi z njimi dopolnil Vukovo pesniško delo, bi to bilo razumljivo, dasi bo marsikdo imel pomisleke proti tako zgodnjemu objavljanju in razglabljanju ene najbolj osebnih in ljubosumno varovanih skrivnosti slehernega življenja. Če se je pa Legiša za objavo odločil, da bi s temj pismi dopolnil prikaz pisatelja kot osebnosti in sliko njegovega mesta v prijemljivem času, razmerah, človeških ter drugih odnosih s sodobniki, potem bi bil moral vzeti v zbornik še dosti drugih. Teh je vendarle precej še ohranjenih, kakor so ohranjeni odgovori prizadetih nanje. Nepristranski slovstveni zgodovinar bi se v tem ne smel ozirati na to, kdo je Vuku pisal in kdo vse je od njega pisma prejemal. Iz tega, neobjavljenega dela njegove korespondence bi tudi pisatelj kot umetnik, ali vsaj kot snovalec sila obsežnih in raznolikih načrtov, zrasel precej drugače in manj okrnjeno, kakor vznika zdaj.

Snovalec načrtov — to je Stanko Vuk žal kot umetnik le preveč bil in to sodbo potrjuje tudi »Zemlja na zapadu«. Tega so bili krivi čas, njegov značaj in njegova čud. Živeti tako vsestransko in tako povsod do dna, kakor je hotel on, ni puščalo časa za pravo ustvarjanje, v koliko ni bilo že njegovo življenje samo po svoje tudi ustvarjanje umetnosti. Zaradi tega in zaradi svoje osnovne dobrote, razumevnosti ter plemenitosti je tudi bil ta mladi pisatelj tako dragocen vsem, ki so ga kaj bolj poznali. Njegovo življenje samo bi v vseh nešteti očitovanjih in dinamikah utegnilo biti komu drugemu tehtna snov za pisanje nove umetnine. Vuku žal ni bilo dano, da bi jo bil vsaj iz tega ustvaril sam.

Iz pesmi in iz proze, priobčenih v pričujočem zborniku, prihaja bralec do sklepa, da je Vuk bil pretežno lirik, rastoč iz slovenskih duhovnih in krvnih prvin, poplemenitenih in poustvarjenih z novimi oblikovnimi in doživljanjskimi dosežki svetovne, največ latinske besedne umetnosti. D'Annunzio in Papini, katerega je osebno poznal, od Italijanov; Villon

in Baudelaire od Francozov, Gradnik, Anton Vodnik ter Kocbek od Slovencev zvene marsikje iz njegovih pesmi, toda nikdar ne toliko, da ne bo ostal nekje in v nečem docela sam svoj.

Pesnik je Stanko Vuk že bil tudi po zunanjih stvaritvah, kakor nam priča njegova kratka zbirka v »Zemlji na zahodu«. Pisatelj bi bil še postal, čeprav morda lirični prozaist, a prav zaradi tega in spričo moreče suhote v slovenski prozi še bolj zaželen in dragocen. Kar je napisal v prozi, so po večini obetavni prebliski, prepleteni pogosto z avtobiografskimi drobci in motivi. Ostalo so zasnutki za nekaj vse večjega, kar naj bi bilo prišlo, pa ni, dasi je o tem neprenehoma prijemljivo sanjal. Sam je po davni pripombi enega svojih prijateljev lastno pisanje rad označeval kot »imediaticem«, živo, dasi le poetično resnično neposrednost. Slog in zvrst, ki sta redka na svetu, v slovenski književnosti pa sta z Vukom šla v grob! O tej njegovi svojskosti priča skoraj vse, kar je v »Zemlji

na zahodu« v prozi objavljenega: od »Kubeda« in »Lepe Vide«, do »Višarske legende«, »Povratka pod Kras« in »Hiše«.

Stanko Vuk se je rodil leta 1912 v Mirnu pri Gorici. Nižjo italijansko srednjo šolo je obiskoval tam, končal tam tudi trgovsko akademijo, politične vede pa na vseučilišču Ca' Foscari v Benetkah. Od leta 1938 je bil v Trstu tisto, čemur pravimo »narodni delavec«, kar je tedanje čase zlasti od kulturnega človeka, ki je hotel vztrajati med svojimi ljudmi, ne pa se umakniti kot »mučenik« onstran meje, zahtevalo dosti poguma, vere, žrtev in sil. Vmes je od leta 1928 do 1930 prišel študirat v Ljubljano in se tako vživel v tedanji nastopajoči osrednji slovenski literarni rod. Dotlej in poslej je moral živeti izključno v drugem duhovnem, miselnem in umetnostnem svetu, a se je tisti dve leti usodno in za zmeraj zasedel v slovenski kulturi. Postal bi bil eden najznačilnejših in najzanimivejših ter koristnih pripadnikov tega rodu, ki še danes v glavnem obvladuje slovensko književnost doma in po svetu, da se ni zgodilo z njim, kar se je zgodilo.

VISARSKA LEGENDA

Stanko Vuk

Predolga je rajža,
pretemna je noč:
vžgi nam, Marija
nebeško luč.

Narodna

Prvi septembrski snegovi so čez noč zameli gore. Globoko iz Rezijske doline zrejo stare, preperle hiše začudeno na Kanin, ki se je posrebril, samotne smreke na travnatih klancih so se ukrivile v prvi mrzli sapi. Jesen je. Čas vrnitve se je približal.

Pastirji s planine Grubje, z Nizke, s planine za Javorom, s Planince, iz Kota in s planine Črnega potoka pod Mužci so prišli s čredami v dolino, a osojski mežnar Tomaž, ki so ga leta komaj malo zlomila in zime le za spoznanje posrebrile po laseh, ni dočakal, da bi se vrnil sin, divji lovec.

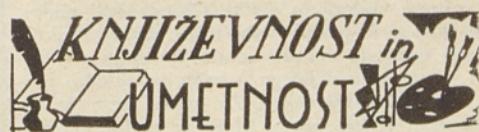
Ure mu teko tegobno.

Sede na prag v zadnjem oktobrskem soncu, gleda v gore in moli po hribovsko, toda iz srca: za hčer, ki se je omožila v Bjelo, a ni srečna z možem in nima otrok; za rajno, ki je skrbela za hišo in je njena postelja zdaj hladna in mrzla; za vreme, da bi ne deževalo in bi lahko posekal v skoraj navpičnih tratinah še nekaj krme za ovce; za koruzo, da bi bilo dovolj polente na zimo, in zase, grešnika, da bi bil kmalu odpoklican iz te revne Rezijske doline.

»Pri štirih vetrovih«, v samotni krčmi ob osojskem potoku igra lajna za slab groš dolge jesenske večere. Gosta, mrzla megla prihaja z gor, da-leč za meglo, tam nad Zrdjo, pa so zvezde. Potem pridejo vlažne oktobrskie noči, le nad Kaninom je nebo mrzlo in jasno, ko da ga je očistil mornik z gobjo, napojeno v kisu, in Subici se oglasi v noč ura za verne duše v vica in jok zvonov šumi v vetru ko črna voda.

Takrat, še skoraj poleti, mu je prinesel redkobesedni gozdar novico: grofovi hlapci so pri Kolku ujeli Tunina in ga odpeljali v Skluže.

Tomažu je zastalo srce. Za hip mu je srce v nedrjih oledenelo, potem se je zopet zganilo, kakor se odpre rana, iz katere zacurljajo tri štiri goste kaplje krvi.

DVE KNJIGI IZ GLEDALISKEGA ŽIVLJENJA

NABLOCKA IN LIPAH

Slovenski gledališki svet ni bil pri Sloven-cih nikdar tako sredi dnevnega obravnavanja kot je na priliko danes življenje gledaliških in filmskih ljudi v ospredju tedenskih revij in časopisov med nami; in to kljub temu, da so bili med temi gledališkimi oblikovalci pogosto veliki umetniki. Če je kdo kdaj pisal o njih, je obravnaval v resni študiji njihovo umetniško delo. Zato sta knjigi, Lipahova »Gledališka zmes« in Nablockine »Izpovedi« za slovensko knjižnico v nekem smislu povsem novi deli.

Lipahova knjižica odkriva del slovenske gledališke preteklosti in dopolnjuje v marsičem še njeno nenapisano zgodovino. Osvetljuje pa tudi splošno slovensko kulturno preteklost, zato je tudi v tem oziru prispevek k objektivni podobi polpretekle kulturne zgodovine, ki bo šele morala dobiti svoj dokončni obraz.

Izpovedi Marije Nablocke so bliže gledališču samemu, ker raste vsa vsebina te knjige iz gledališča samega. Svojo veliko vrednost dobivajo te izpovedi predvsem zato, ker jih je izvalil in zapisal Mirko Mahnič, gledališki pedagog in režiser. Obiskal je to slovensko upokojeno igralko štirinajstkrat v njenem skromnem stanovanju na podstrešju. In vse to, kar pove in komentira Mahnič, je podobno dragoceno kot tisto, kar je povedala Nablocka.

Obe knjižici sta dragoceni za slovensko gledališko književnost. Lipahova »Gledališka zmes« in Nablockine »Izpovedi«. Izpovedi še mnogo bolj. Tudi Lipah odkriva v nekaterih poglavjih marsikaj novega iz gledališkega sveta. Tam je zanimivejši. Njegovi podlistki in kritike pa so seveda že nekoliko zastarani. A Nablockino pripovedovanje je sočno in zdravo, lepo in pristrčno ter razodeva mnogo resnice dozorelega umetnika, ki je hodil po trnjevi poti do povelčanega, čeprav bridkega konca.

J. P.

GLAS TIŠINE

Čeprav pozno, moramo vendar opozoriti na šesto pesniško zbirko slovenskega pesnika Antona Vodnika, ki ji je naslov »Glas tišine«. Vodnik spada med najznačilnejše sodobne slovenske pesnike in tudi najizvirnejše. Oglašil se je po prvi svetovni vojni, ko je vladal ekspresionizem in postal njegov najglasnejši zastopnik. Leta 1922 je izdal prvo pesniško zbirko »Žalostne roke«, naslednje leto pa »Vigilije«. Obe zbirki sta poduhovljeni, prepojeni s krščansko miselnostjo, globoki, polni odpovedi zemeljski sreči, zapeti pa v rahlem pesniškem jeziku, prepletenim z nenavadnimi podobami in primerami. Po teh dveh zbirkah je pesnik do 1941 molčal, ko se je spet oglašil z zbirko »Skozi vrtove«. V njej se je Vodnik oblikovno izpopolnil, misel je postala zrelejša. Sledili sta še zbirki »Srebrni rog« leta 1948 in »Zlati krogi« leta 1952.

Zadnja zbirka, »Glas tišine«, je vsebinsko in oblikovno nadaljevanje prejšnjih knjig, le da je spet nov korak v pesnikovem napredovanju, v vsebini in obliki. Obsega šest ciklov in skupno 48 pesmi. Vsak cikel obsega zaokroženo motivno celoto, vendar prehajajo motivi iz enega v drugega, v njih je nekako prelivanje, dopolnjevanje. Za geslo vsem je postavil značilen motto, ki ga je vzel iz poezije Garcie Lorca. V njem pravi: »Poezija je trpka, nebeški med, ki curlja iz nevidnega satja, ki so ga napravile duše.«

Zbirka prinaša zelo intimno liriko in se le rahlo dotika realnosti. Vodnik je prefinjen esteta, ki globoko gleda na svet, življenje in večnost. Njegove pesmi bi bilo težko razlagati po vsebini, laže jih je uživati, toda človek mora biti ubran na strune, na katere prebira pesnik. Primere so slikovite, besede izbrane, res pesniške, pevne, z neprisiljeno rimo in svobodnim verzom.

Luigi Salvini je v zbirki »Sempreverde e rosmarino« zapisal, da spada Anton Vodnik med najizvirnejše slovenske lirike med obema vojnama, ki pa še ni dobil zasluženega priznanja. Vodnikova pesem je izraz nenavadno žive in izredno močne intenzivnosti in on predstavlja pesniško osebnost prefinjenega in aristokratskega evropskega dvajsetega stoletja. Zadnja knjiga je to Salvinijevo trditev še podkrepila. Izdala jo je celjska Mohorjeva družba, opremil pa Stane Kregar.

Martin Jevnikar

ANTON INGOLIC:

ČRNI LABIRINTI

Založba »Mladinska knjiga« je izdala novo delo Antona Ingoliča: »Črni labirinti«. Pisatelj se je v tem romanu — tako ga sam imenuje — povrnil k vprašanju slovenskih izseljencev, ki ga je obdelal že v romanu »Kje ste Lamutovi«. Snov za to novo delo je zajel med slovenskimi izseljenci-rudarji, ki so se v dobi med obema vojnama preselili v Francijo. Osrednja osebnost v romanu je starejši rudar, ki utrujen in bolan od napornega dela v tujini sanja, kako se bo vrnil v Slovenijo. Tu ga pričakujeta na domači kmetiji mati in mali nečak. Rudarjeva žena se upira vrnitvi, ker bi ji bilo življenje na osamljenem posestvu predolgočasno. Pristane na vrnitev, ko ji mož obljubi, da se bosta odpeljala domov z avtom.

Prestar je bil, da bi se odpravil v Skluže prosit milosti.

Dolga je dolina, da bi jo Tomaž prehodil. In še opravil bi nič ne. Ostal je potrj pod Kaninom, prižgal sveče in poslušal fante, ki so na večer, samotni, brez Tunina, peli: »Rasti, rasti, rožmarin...«

Na noč svetega Lukeža evangelista pa mu je padla na posteljo mesečina in je videl v snu: Velika srebrna zvezda se je ustavila nad bajto in po prosijni megli je prišla z gor v njegovo preprosto sobo prečudovita Mati božja višarska. Imela je sinji plašč in sama je bila. Mladega sina, ki je še slaboten, je pustila v zavetni cerkvi tam gori sredi snegov, na Višarjah. Njen obraz je bil otožen.

»Mati božja, zakaj ste žalostni?« je vprašal Tomaž.

»Kaj bi ne bila,« je dejala Mati božja. »Od pomladi do jeseni hodijo k meni ljudje, od vseh vetrov romajo preko gor in skozi doline, le na zimo, ko pokrije sneg na debelo smreke in tratine okoli cerkve, da ni najti ne praga ne trdnih hrastovih vrat, za božič, ko nama je s Sinom najbolj mraz in sva najbolj otožna in sama, takrat ni romarja, da bi nama delal družbo, tam gori na Višarjah, sredi snegov.«

Velika srebrna zvezda nad bajto se je utrnila, mesečina ja padla ko ivje s postelje na pod in Tomaž je bil zopet sam.

Pomel si je oči: v sobi je bil samo še vonj po zrelih jabolkih.

Stopil je na prag.

Ozek in črn rezijanski potok se je vil ko žila zgoščene krvi. Smreke so šumele v vetru s severa. Zvezde so mirno gorele nad hribi.

Takrat se mu je zazdelo, da je bilo znamenje, kar je videl. In zaradi tega znamenja se je zaobljubil: če pride sin iz ječe, pojmeta za božični večer na Višarje, in da ne bo Materi božji in Sinu mraz, ju bosta ogrnila s svojima raztrganima suknjama, oče s svojo Mater božjo, Tunin s svojo pa Sina.

Potem je čakal.

V decmbru je tanka plast snega pokrila rušo v dolini. Steze so postale lužaste, prehodi preko hribov nemogoči. Pritisnil je mraz.

Tomaž je čakal sina.

Pripravil je leščerbo, dolil lanenega olja in urezal dve podpornači.

Zmrzovalo je. Večeri so bili mrzli in jasni. Iz doline so se videle luči v Koritih pod Kaninom kakor v Betlehemu nad jaslicami.

Tri dni pred božičem, pod noč, je potrkal tujec na vrata. Obraz mu je bil zarasel, lica upala.

Tomaž se je prekrizal in si komaj upal vprašati: »Tunin?«

»Da, jaz sem,« je odgovoril oni od zunaj. »Odprite!«

Ugasnila sta trsko, ki je še gorela, in Tunin se je oteščal s tem, kar je našel v shrambi. Potem je razložil, kako je ubežal iz ječe v Sklužah, da mora še nocojo preko Kanina in potem dalje v Trento, k divjemu lovcu Kverhu, kjer bo na varnem do pomladi.

»Čez Kanin boš šel,« je dejal Tomaž, »a ne še v Trento. K Materi božji višarski sem te zaobljubil za božični večer, če prideš iz ječe, in tja morava prej.«

Po polnoči sta se molče vzdignila na pot. Vzela sta grčasti podpornači, sin, ki je stopal spredaj, je nesel leščerbo, oče za njim culo z mrzlo polento in sirom.

Do planine Grubje sta hodila v trdi noči po snegu dobre tri ure. Vsa premrazena sta legla v seno.

Naslednje jutro sta bila ob prvi kalni svetlobi pod ledenikom na severni strani Kanina. Pri Beli peči, tam, kjer rasto poleti planike, velike kot jesenske zvezde, sta se oteščala.

Hoje gor so se grmadile visoko pod nebo. Bog ve, kje so se skrivali srnjaki in s kadečimi se gobci iskali mahu pod snegom ali lubja mladih brez. V Mrzlem potoku so zledeneli vsi tanki curki gorske vode. Močvirne loke pod Mangartom so se prevlekle s temnim, zamolklim ledom. Gore so se kopicile okoli, ko da bi bile rezane iz trdega javorovega lesa. Njim je bila megla prijeten hlad in sneg svatovsko oblačilo.

Proti poldnevu, ko je postalo nebo jasno in prosojno ko na pomlad, sta prišla romarja do Rabelskega jezera: ležalo je sredi snegov ko zelen list bršljana.

Potem sta počila.

Tiste čase so hranile zarjavele ključe višarskega hrama tri vikarije, ki so ležale na treh cestah, po katerih so prihajali romarji: za gorjane s težkim polenom ona v Mrzli vodi, za vesele romarje s severa, ki so nosili s seboj sodček vina, ona v Zabnicah, za reveže in pastirje iz Furlanije ona v Ovčji vasi.

Pod večer sta potrkala na vrata vikarije v Mrzli vodi. Star gospod je prišel odpirat. In ko je slišal, kaj želita, se je nehote premaknil in za trenutek mu je zmanjkalo besed.

»Ključce?«

»Da, ključce!«

Vikar je videl njuna oguljena suknjiča in lačne oči, pa se je spomnil, da je krona Matere božje višarske iz suhega zlata.

»Ne dam!« je viknil. »Potepa sta, pa ne romarja,« in je zaloputnil težka, okovana vrata.

A Tomaž in Tunin se nista vrnila. V zavetišču na koncu vasi sta prenočila in čmerni krčmar ju je zbudil ob prvem petelinjem klicu.

Pričela sta se vzdigovati na Višarje.

Pot med velikimi košatimi smrekami je bila nedotaknjena. Že dolgo ni bilo tod človeške stopinje. Odtisi v snegu so kazali, da jo je le tu in tam v diru presekal divji zajec ali kozel, ki je iskal še zelen grm.

Megla je zožila prostor med smrekami.

Sveže, srebrno ivje je pokrilo veje, redki brinjevi grmi so dišali po zemlji, ploščati šopi trave so silili iz snega.

Joj, nihče ni vedel, kdo je očistil romarska znamenja, na katerih je z nerodno roko narisano, kako teče Kristus iz srčne rane curek rdeče krvi, ki pere verne duše v vicah... Tudi tisto, na katerem je napisano, da je tu nagle smrti, ob uri, ki je skrita in je morebiti še nocoj, umrl grešnik in romar iz Cedada. In tudi tisto, na katerem se v krčih vije Gospod, nevidni Lovec na potih našega življenja... Morda pa je bil to nočni dež, morda pa veter od morja, kdo ve.

Tunin in Tomaž sta se vzdigovala trudoma in počasi.

Na večer sta prišla pred cerkev. Sneg, visok več sežnjev, je gledal skozi motna stekla v hram božji in vrata so bila čisto zasuta.

Odložila sta leščerbo in podpornjači ter pričela grebsti z rokami sneg od vrat. In ko sta se dogrebla — glej: vrata so bila odklenjena.

Pokleknila sta in po kolenih šla do oltarja, kjer sedi v mrazu, samotna in otožna, sladka Mati božja višarska.

Tu sta prižgala sveče.

Potem je Tomaž slekel suknjo sebi in sinu in z nerodno hribovsko roko odel s svojim suknjičem Mater božjo, s sinovo pa božjega Sina.

Dolgo sta molila.

Ker pa sta bila trudna in lačna, sta sedla na prag, da se odpočijeta in oteščata.

Gosta tema, ki je prihajala iz Zajzerske doline, je ugašala ko črna megla pod zvezdami. Gostosevci so goreli nad Gamsovko, nebeški strop se je stiskal nizko nad goro in hram Matere božje je bil ko iz pisane majolike.

Trudna sta se naslonila na trdna hrastova vrata in zašpala. —

Prvi pomladni romarji so ju našli zmrzla na cerkvenem pragu.

Krik noči

ALEKSIJ PREGARC

Noč —
dneva smrt.
Gluha noč —
robidov trn
kačji pik.
Strašna noč —
trepet, gorje,
plah korak
čez žico v dan.

Sladka noč —
beseda omame,
kralj poljub
sladak — grenak.
Noč brez zvezd —
deviški hram
do tal
posut.
Noč, oj noč...

PEKEL

Slovenska kulturna akcija v Argentini je omogočila izdajo Dantejevega Pekla. Prevod, uvod in razlago je pripravil Tine Debeljak. Prevajanje Dantejeve Božanske komedije ni v slovenskem slovstvu nekaj novega. Prevajanja tega čudovitega dela so se lotili že več kot pred sto leti, in sicer Stanko Vraz. Njemu so pozneje sledili Koseski, Debevec, Gradnik, Župančič, Ušeničnik, Debeljak in Zlobec. Tine Debeljak si je sedaj zastavil nelahko nalogo, da izda vse tri dele Danteja, in Pekel je že med nami. Debeljak je sorodnik pokojnega Debevca in je po njem podedoval bogato zapuščino Dantejevih študij in prevodov, ki pa jih je moral ponovno temeljito pregledati, popraviti in marsikaj na novo prepesniti. Želimo, da bi težko nalogo srečno izpeljal do konca. To bo najlepši spomenik njemu in oddolžitev spomina pokojnega Debevca. V lep prevod nas popelje obširen uvod o Danteju, njegovi dobi in seznam virov. Prevod začenja z besedami iz Danteja:

»Začenja se Komedija Danteja Alighierija, Florentinca po rojstvu, ne pa po šegah in krivično izgnanega...«

Malo pred izdajo Kulturne akcije je izšel tudi Gradnikov prevod v Ljubljani, med tem, ko smo ga imeli priliko poslušati tudi na tržaškem radiu. Zanimiva bi bila primerjava obeh prevodov. To bo opravil kak dantolog. Vtis, ki ga ima bralec je ta, da je Gradnikov prevod skrben, da se le redko oddalji od izvirnika, pač pa išče točen izraz, čeprav trd in težko razumljiv. Debeljakov prevod pa je bolj enostaven, bolj tekoč in lahkoten, bolj — če smemo tako reči — ljudski. Seveda je to le prvi vtis, brez temeljitejši študijske primerjave. Vsekakor pa je Kulturna akcija predstavila Danteja v mnogo lepši obliki, skoroda v razkošni opremi, dočim je ljubljanska izdaja nekam revna.

Kljub pomislekom dvojne izdaje smo veseli, da smo dobili končno to čudovito delo v slovenski prepesnitvi, pa čeprav v dveh izdajah skoro istočasno.

NAŠI MLADINI

V zbirki Knjižice št. 12 je v aprilu izšlo pastirsko pismo jugoslovanskih škofov namenjeno predvsem mladini. Skofje se obračajo s tem pismom na starše, predvsem pa na mladino in ji podajajo navodila za življenje o kreposti, ki jo mladina objokuje, ko je na žalost že prepozno, ko spozna kam je zašla, kako je težko osmojene mladike zopet zbuditi k življenju. Vsaka ocena in priporočilo je odveč. Kupi, preberi, vzemi zase in daj še drugim!

MEDDOBJE ŠT. 1/2, V. LETNIK

Kulturno-literarna revija »Meddobje« je stopila v peto leto. V prvi dvojni številki V. letnika zastopata poezijo Truhlar in Kos. Anton Kacin objavlja razpravo o začetkih slovenskega leposlovnega ekspresionizma, Branko Rozman prozo Zločinec in Milan Komar Razmišljanja ob razgovorih. Vse bolj bogat pa je drugi del revije, ki nam v zaglavljih: Crke, besede, misli; Cas na tribunji; Crta in prostor; Knjige ter Zapiski prinaša toliko novosti in pregleda v domači in tuji svet, da človek kar ne more odložiti revije, dokler ne pride do konca.

Maks Sah

CEPLENJE PROTI KOZAM

Koze so zelo nalezljiva in nevarna bolezen, ki jo prenaša neki virus. Ta povzroči na koži izpuščaje, ki pustijo trajne posledice oziroma vidne brazgotine, zavoljo česar se zunanost popači. Danes sicer le malokdaj srečamo na cesti človeka, ki je prebolel koze. Take ljudi je mogoče takoj spoznati prav zaradi brazgotin na koži. Ker je cepljenje proti kozam danes obvezno skoro po vsem svetu, ne slišimo več o epidemijah koz. Le od časa do časa se pojavi kje kaka manjša epidemija te bolezni.

Ob cepljenju vbrizgamo pod kožo živ virus, ki povzroča pri kravi podobno bolezen kot pri človeku. Virus govejih koz povzroči pri človeku lahno bolezen, istočasno pa sproži imunost proti pravim kozam. Kdor je cepljen, postane torej odporen do povzročitelja tistih koz, ki ogražajo življenje ali pa pustijo trajne znake na bolnikovi koži. Po italijanskem zakonu iz leta 1934 je cepljenje proti kozam obvezno že v prvih šestih mesecih. Ker so leta 1939. uvedli tudi obvezno cepljenje proti davici v drugem letu starosti, so prenesli dobo cepljenja v drugo leto starosti, zato da cepimo istočasno proti kozam in proti davici. Izkazalo se je, da je bolje, če cepimo otroke proti kozam še pred drugim letom starosti, ker majhni otroci lepše prenesejo cepljenje. Pri starejših otrokih se pogosteje pojavijo komplikacije kot pri mlajših. Imunost proti kozam, ki jo dobimo po cepljenju, ni trajna. Zato je potrebno, da kdaj pozneje obudimo v organizmu odpornost do povzročitelja koz. Zakon določa zaradi tega tudi precepljenje proti kozam, in sicer v starosti osmih let.

Kadar cepimo proti kozam, dejansko nameramo povzročimo pri otroku lažjo bolezen. Kadar zarezemo kožo, denemo v ranico kapljico cepiva, ki vsebuje živi virus govejih koz. Virus nato povzroči pravo vnetje na koži in istočasno vpliva na ves organizem. Zato je nujno, da cepimo samo zdrave otroke. Če bi cepili otroka, ki boleha še za kako drugo boleznijo, bi prejšnji boleznijo dodali še novo. Zato bolnih otrok ne smemo cepiti, ker bi bilo cepljenje lahko nevarno. Ne cepimo otrok, ki boleha za kako drugo nalezljivo boleznijo, in ne tistih, ki so ravnokar pre-

Če bi molčala...

»O Bog, kako sem trudna,« si vzdihnila zvečer po trudapolnem dnevu. Kuhanje, pranje, otroci — vse je bilo na tvojih ramah. Mož je slišal tvoj vzdih, in po tvojem bi moral skočiti k tebi, te objeti in potolažiti: »Kako žal mi je, da ti ne morem nuditi lepšega življenja!« A tega ni storil. Narobe, začel ti je naštevati, kako polno obveznosti in dolžnosti ter odgovornosti je njegovo življenje. To ti je bilo preveč. Izgubila si živce ter planila v jok. Nevihta je bila tu. Kaj sta si potem še povedala in s kakimi izrazi — spozabila si se celo in si vrgla v obraz možu pravi počestni vzdevek — o tem raje molčimo. — Se ti ne zdi zdaj, po dobrem premisleku, da bi bilo bolje, če bi bila molčala. Moški so na splošno po svoji naravi večji egoisti kot me, žene. Tega ne pozabi. Če hočeš, da bo vajino sožitje lepo, se moraš znati marsičemu odreči. Da, tudi v našem stoletju »neodvisnosti« je tako. Zbrala sem nekaj takih moževih občutljivih točk, ob katerih se rode nesporazumi, če ne še kaj hujšega.

1. **Po prepiru** se ne »drži« in bodi prva, ki je pripravljena skleniti mir.
2. **Bodi ponosna** na delo svojega moža in ga vzpodbujaj, kadar je malodušen. Pokaži, da ceniš njegovo inteligenco in se skušaj z njim o vsem pogovoriti.
3. **Smej se** njegovim duhovitostim in sploh poskušaj biti pred njim dobro razpoložena. Če je mož slabe volje, molči.
4. **Ne očitaj** mu njegovih napak.
5. **Ne ugovarjaj** mu pred družbo in ne dokazuj, da je pretirano, kar trdi.
6. **Komplimentov** ne pričakuj od svojega moža. Navadno jih možje niti ne znajo delati in z molkom odobravajo, če jim je kaj všeč.
7. **Če je mož pozabil** izvršiti kako tvoje naročilo, ne vzdihni: »Redko te kaj prosim in še takrat...!« kajti takoj ti bo povedal, da ima važnejše skrbi v glavi, in ti boš užaljena, ker nisi ti njegova glavna skrb.
8. Če se mu zvečer **ne ljubi iti s teboj** na obisk ali v kino, češ, da je preveč truden, ne delaj mučeniškega obraza in neslanih pripomb. Če si res odločena, da greš, pojdi sama brez »izbruhov«.
9. **Ne norčuj se** iz njegovega navdušenja nad nogometnim moštvom.
10. **Kuhaj s skrbjo**, pestro in okusno.
11. **Poskusi prenašati** moževe prijatelje.
12. **Ne pričakuj**, da se bo spominjal vseh obletnic, ki so tebi pri srcu.
13. Če mož potoži **čez svojo mater**, češ, da je neznosna, mu ne pri-tegni, kajti mož bi si rad dal duška, ne želi pa, da bi imela ti slabo mnenje o njegovi materi.

S tem seveda še ni konec »kritičnih« trenutkov. Saj jih več ali manj vse poznamo. Treba je samo dobrohotnosti, inteligence in trdne volje, da nas ne »zanese« in da ne sejemo s svojo nepotrpežljivostjo slabe volje v družino.

Kakšne starše si otroci želijo

Ameriški tednik »This week« je na pobudo pisatelja in učitelja dr. R. F. Hertza razpisal anketo. Sto tisoč otrok od 8. do 14. leta iz Anglije, Kanade, Združenih držav, Avstralije, Indije in iz zapadnoevropskih držav je odgovarjalo na vprašanje, kakšne bi si želeli svoje starše. Iz odgovorov, ki jih je dobil, je sestavil deset zlatih pravil za starše:

1. Starši naj se vpricho otrok nikoli ne prepirajo.
2. Starši naj vse svoje otroke enako ljubijo.
3. Starši naj svojim otrokom nikdar ne lažejo.
4. Med očetom in materjo naj vlada strpnost.
5. Med starši in otroki naj vlada tovarištvo.
6. Starši naj prijazno sprejemajo tovariše svojih otrok v svoji hiši.

7. Starši naj vedno odgovarjajo na vprašanja otrok.
8. Starši naj nikoli ne kaznujejo ali kregajo svojih otrok vpricho sosedovih otrok.
9. Starši naj se ozirajo na dobre lastnosti otrokovega značaja in naj ne poudarjajo njegovih slabih lastnosti.
10. Starši naj bodo zmerni v svoji naklonjenosti ali razpoloženju do otrok in naj se ne zaletavajo iz ene skrajnosti v drugo.

Pomladne nevšečnosti

Pomlad je za naše zdravje od vseh letnih časov najmanj hvaležen letni čas. Nestalnost v vremenu, daljši dan, močnejša sončna luč povzročajo motnje, ki so značilne za prve pomladne mesece: imamo občutek trdnosti, spomin in vid nam slabita, izgubimo trden spanec, živci nam popuššajo, da smo hitro razburjeni ali pa padamo v depresije ali pa smo vsaj brez prave volje. Ti pojavi so bolj ali manj izraziti tudi pri zdravem človeku in pri tem minejo brez posledic. Pri slabotnejših organizmih je nevarnejše, ker se telo ne more upirati mikrobom, ki povzročajo nalezljive bolezni. To je tudi doba kožnih bolezni: koprivnice in drugih izpuščajev.

Kako na te nevšečnosti reagiramo? Predvsem je treba spremeniti hrano. Prenehajmo z mastnimi in močnatimi jedmi, s pikantnimi omakami in alkoholnimi pijačami. Na mizo naj pride hrana, ki vsebuje dosti vitamina C in A, to je zelenjava, sadje, sadni sokovi, rdeče meso, mleko, krompir, korenje, paradižniki in južna zelenjava.

Paziti moramo, da pri pripravljanju sadja in zelenjave izgubimo čim manj vitaminov. Čistimo in narežemo jo tik pred uporabo. Kuhamo jo v posodi, ki se dobro zapira.

Zelenjavo moramo dati takoj v vročo vodo. Kuhanih jedi ne smemo puščati dolgo na zraku in ne smemo jih pregrevati. Za zeleno solato je bolje, da je ne pripravljamo s kisom, ker kislina uničuje vitamin A.

Treba je tudi pustiti počitek jetrom, ki so imela pozimi preveč dela in se nahraniti z vitamini. Treba je tudi skrbeti za dobro prebavo (s kuhano zelenjavo, kuhanimi češpljami).

Motnje živčnega značaja — apatičnost in glavobole — preprečimo z fizičnimi vajami: sprehodi, jutranjo telovadbo, kolesarjenjem itd.

Kako čistimo pod

Kako odstranimo madeže z lesenega poda

Madeže **maščobe** odstranimo tako, da posipamo madež s smukcem (talco). Ko madež vsrka vase smukec, ga prekrij s prozornim papirjem ali s pivnikom in potegni preko z vročim železom. To ponavljaj, dokler se madež ne izgubi. Če je madež že star, ga namoči z oljem in nato ravnaj kot prej.

Madeže **črnila**. Položi na madež pivnik in nato prevleci z vlažno gobo. Nato drgni z alkoholom ali limono ali z vodo, v kateri si raztopila pralni prašek. Nato zdrgni z železno žico in namaži s parkteno mastjo.

Madeži od **vina, sadja, kave**. Navadno jih je lahko odstraniti. Pod takoj operite z vodo, v kateri ste raztopili prašek. Dobro posušite in zdrgnite z drobno železno žico.

Pod iz linoleja

Dnevno čiščenje naj obstaja v tem, da pometeš z omelom, obrišeš s cunjjo, ki jo narahlo navlažiš.

Natančneje ga očistiš z navlaženim žaganjem. Nato pod umiješ z mrazo vodo, v katero si primešala posneto mleko. Po takem čiščenju je linolej bolj elastičen in upogljiv. Obriši pod s suho cunjjo in ga namaži ter zdrgni.

Nikoli linoleja ne umivaj s toplo vodo ali s kislinami.

boleli kako nalezljivo bolezen. Zelo nevarno je nadalje, če cepimo otroke z bolno kožo — take, ki n. pr. boleha za ekcemom. S cepljenim otrokom ravnamo tako kot z bolnikom, ki boleha za nalezljivo boleznijo. Že tretji dan po cepljenju opazimo, da koža na mestu cepitve zardi. Peti dan se tam pokaže mehur, ki vsebuje prozorno tekočino. Pogostoma zatečejo tudi žleze v bližini, ki zabolijo, če nanje pritisnemo. Koža okoli mehurja je včasih zatečena tudi daleč naokoli, tako da je podobna šenu. Osmi dan je tekočina v mehurju motna, mehur se spremeni v krasto, ki se pozneje posuši in tri tedne po cepljenju končno odpade. Sedmi ali osmi dan imajo otroci zvišano temperaturo. Tedaj so silno nemirni, ne morejo spati, nimajo apetita, muči jih glavobol in često tudi bljuvajo, pri tem pa si praskajo bolno mesto, ker jih srbi.

Kot pri drugih nalezljivih boleznih, se lahko pojavijo komplikacije tudi zaradi cepljenja. Pri nekaterih otrokih se pokaže na koži kratkotrajen izpuščaj, ki ni nevaren. Nevarno pa je, če se otrok bolnega mesta dotika in povzročitelja bolezni prenese drugam na kožo, ker se v tem primeru pojavi bolezen lahko tudi drugod. Najnevarnejše pa je, če si otrok prenese bolezen na oči. Preden se v organizmu sproži imunost proti bolezni, mine povprečno 12 dni. V tem času je torej nevarno, da prenese mo bolezen z bolnega mesta na druga, oddaljena mesta. Nevarno je nadalje, če otrok boleha za ekcemom. Tedaj je možno, da se virus prenese na ekcem oziroma na bolno kožno površino. Mnogokrat je to za otroka usodno. Pomisliti je treba, da se virus lahko prenese od drugih otrok, zato je budnost, ko otroci boleha za ekcemom nadvse umestna. Izjemoma nastopijo v zvezi s cepljenjem še druge komplikacije. Kar zadeva mesto cepljenja, navadno izberemo nadlaket blizu rame, toda to ni nujno. Ker ostanejo zaradi cepljenja včasih brazgotine, ki kvarijo zunanost, cepimo punčke rajši na stegnu ali drugje. Včasih pa se zgodi, da je cepljenje proti kozam brezuspešno, še posebno, če cepimo v prvih mesecih. Ponavadi je zato brezuspešno, ker je otrok podedoval določeno ospornost do koz od matere. Če je cepljenje brezuspešno, ga moramo seveda ponoviti. Drugače pa trajaj imunost proti bolezni kakih 7 ali 8 let. Zato ponovimo cepljenje pri otrokih v 8. letu starosti, kot sem že prej omenil. Ob epidemijah pa navadno cepijo vse prebivalce.

Dr. Milan Starc

PONOVA SODNA POMOTA

Saša Rudolf

Marsikdo je pričakoval, da bo Chessman v svoji oporoki navedel ime pravega bandita rdeče luči, marsikdo je celo upal na to zadnje maščevanje bandita — pisatelja. Chessman je svojo »nedolžnost« še bolj zavil v temo z izjavo, da ne more razkriti imena pravega bandita, ker bi se ta maščeval nad njegovo hčerko. Ni moj namen razglablјati o Carylovi nedolžnosti, kajti to delo je že opravilo kalifornijsko sodišče. Vendar me je ta mali dvom, ki še vedno ostaja, pripravil, da sem pobrskal po arhivih, da bi našel na kak podoben primer.

Dne 24. novembra 1919 so neznanci skušali oropati blagajnika neke tovarne za visoko vsoto denarja, namenjena plačam delavcev. Poskus ropu se je zgodil v Bridgewaterju v zvezni državi Massachusetts. Približno šest mesecev kasneje pa so neznanci v South Braintreeju (Massachusetts) oropali blagajnika neke tovarne plač uslužbencev ter ubili poleg njega tudi nočnega čuvaja.

Sledila je obsodba, po kateri sta morala Nicola Sacco in Bartolomeo Vanzetti preživeti sedem let v celici smrti in zato končala na električnem stolu. Toda začnimo od začetka.

V maju 1920 je policija aretirala iz političnih razlogov socialista Andreo Salceda, ki je bil po rodu Italijan. Toda pri aretaciji je Salcedo padel iz dvajsetega nadstropja in se ubil. Pripomniti je treba, da je bilo poslopje, kjer se je Salcedo ponesrečil, glavni stan Brooklynske policije. Oblasti so izjavile, da je šlo za samomor, toda nekateri Salcedovi pristaši niso hoteli verjeti ter so raznesli vest, da je Salceda vrgla policija iz dvajsetega nadstropja. Organizirali so protestno demonstracijo, pri kateri sta sodelovala tudi Sacco in Vanzetti. Prišlo je do pretepa s policijo, pri katerem sta bila oba aretirana. V prvem trenutku se je zdelo, da visi nad njima obsodba zaradi kršenja miru in varnosti. Toda obsodba, ki jo je izrekel javni tožilec, se je glasila drugače. Sacco in Vanzetti sta bila obsojena zaradi zgoraj navedenih ropov. Oba sta začudeno obstala pred tako obsodbo in Vanzetti je izjavil: »Rad priznavam, da sem anarhist, toda morilec nikdar!« Sodili so ju najprej v zvezi z obsodbo in sodnik Webster Thayer je obsodil Vanzettija na štirinajst let zapora. Pri drugi sodni obravnavi je javnemu tožilcu uspelo prikazati oba obtoženca kot profesionalna gangsterja in sodnik Thayer ju je obsodil na smrt.

Pet let kasneje je prišlo do očitnega preloma. Neki Portugalca, ki je bil skupno zaprt s Saccom in Vanzettijem ter je bil obsojen na smrt zaradi umora bančnega uradnika, je izpovedal, da je skupno s svojimi tovariši iz tako

imenovane gang Morelli iz Rhode Island izvršil rop v South Braintreeju. Vendar sodnik Thayer ni hotel verjeti izpovedi Portugalca. Zagrizenost sodnika je obtoženčeve odvetnike pripravila do sledeče izjave: »Sacco in Vanzetti nista obsojena zaradi ropu, pač pa iz političnih interesov!« Svetovno javno mnenje je vzvalovalo pri tej izjavi in kakor je lahko predvidevati so si razne politične stranke pridobivale pristašev prav z afero Sacco-Vanzetti. Pod tem pritiskom je guverner Fuller dovolil, da se je sodna obravnava obnovila, toda sodnik Thayer je neomajen v svojem prepričanju ter ju zopet obsodi na smrt. Smrtna izršitev je določena za 10. julij 1927. Guverner Fuller tedaj skliče zborovanje sedmih starejših državnih prokuratorjev, da bi na predvečer izvršitve sklepali o usodi obtožencev. Zborovanje se je vlekl vso noč in Fuller je zjutraj izjavil, da je zbor odklonil prošnjo za pomilostitev, prenesli pa so datum smrtne izvršitve na 23. avgust. Tega dne so se že pred močne manifestacije prevrgle v atentate, zborovanja, stavke... Zaradi javne varnosti je bila policija prisiljena okrepiti moštvo v zaporu Charlestownu. Ljudem niso dovolili, da bi se zaporu približali na tri sto metrov. Iz zaporniških lin se svetijo žarometi ter se metalno svetiljo cevi brzostrelk. Nekaj minut po polnoči sta obsojenca skupno s Portugalcem Madeirosom ubita na električnem stolu. Toda zgodba se sedaj komaj prične.

Nekaj let kasneje je bilo ameriško pravosodje prisiljeno izjaviti, da Sacco in Vanzetti nista zakrivila ropu, zaradi katerega sta bila usmrčena. Vendar je bilo treba oprati tudi prvo krivdo, zaradi katere je bil Vanzetti obsojen na štirinajst let zapora. Za zadevo Sacco-Vanzetti se je zelo zanimal nek bivši gangster Jack Callaghan. Callaghan se je po prvi obsodbi poboljšal in postal dober pisatelj ter še boljši časnikar. Po usmrčitvi obeh obtožencev, si je dal nalogo, da bo za časopis »Outlook« razkril resnico o aferi. Callaghan se je z vnelo vrgel na delo. Vrnil se je zopet v svoj stari svet, da bi lahko poizvedoval. Po dolgem času brezplodnega dela, se mu je posrečilo iztahniti nekega Jamesa Medea, ki mu je povedal, da je rop v Bridgewaterju zasnoval in ga izvršil Frank Silva s pomagači Joe Samarco imenovan Dodgy in Giunea-jem Gatesom. Kasneje je isti časopis izdal izjave Medea in Silve, v katerem je znani gangster priznal, da Vanzetti ni sodeloval pri ropu v Bridgewaterju in da celo ni bil poznan med gangsterji v Bostonu.

Toda tedaj sta bili obe nedolžni žrtvi že mrtvi.

Človeku se sedaj poraja misel, ali ni bil tudi Caryl Chessman žrtev kake politične mahinacije ali sodne pomete. Tudi Caryl je podobno ko Sacco in Vanzetti vedno trdil, da je bil pri ropih nedolžen. Morda se bo celo kaj kmalu izvedelo, kako je bilo v resnici s Chessmanom in le od tedaj dalje bo lahko guverner Brown mirno spal.

Dvanajst dijakov slovenskega Znanstvenega liceja in Učiteljskega je prejelo nagrade za risbe pri natečaju, ki ga je razpisalo podjetje »Aquila« s sodelovanjem Solskega skrbništva. Iskreno čestitamo k lepemu uspehu dijakom in prof. Cernigoju, ki je njihov učitelj in mentor.

Pismo stricu onstran luže

(Humoreska)

Dragi stric! Truden in naveličan miselnih in zaradi miselnih tudi drugačnih spopadov, sem se zatekel sem v park in od tu ti pišem to pismo. Tu sedaj pišem te vrstice in drobim piškote, ki sem jih dobil od dobrodelnega društva, golobčku, ki se mi je približal. Smili se mi revček, ker ne more najti hrane. Rad bi ga zagrabil in potisnil v žep. Toda dvomim, da mi bo uspelo. Človek mora biti nagel, zagrabit bi ga moral v trenutku, ko ne pričakuje. Prav tako stric kot si mi pravil, da je zagrabil tebe učitelj za lase, ko si hodil v šolo še pod Avstrijo. Eh, danes učitelji tega ne smejo več! Pa kaj stric, nas pa mučijo eni s komedijami, drugi z romani, kateheti z molitveniki in četrti s fugami. Stric, veš, da me to leto poučuje v šoli nek moj bivši sošolec? Ne čudi se! Stric dragi, ti veš, da sem pač zaradi krivičnih profesorjev do sedaj trikrat ponavljal. No, ta moj sošolec je vedno izdelal, sedaj je že na univerzi in ker je pomanjkanje suplentov, so namestili njega, da poučuje. Pa mi daje same cveke, veš! Če bo šlo tako naprej, če se kaj ne poboljša, me bo še vrgel, ta prismođa! Stric, poleg Pastirčka in Našega vestnika ti bom v kratkem pošiljal še novo revijo. Imenovala se bo Obelisk. Zdi se, da je že vse pripravljeno in da bomo prav kmalu dobili v roke prvo številko. Toda, ne zastoj kot nekatere tednike. Sicer bi bil že čas. Jaz sem od nestrpnega pričakovanja izgubil že apetit! Misliš, da ne bodo imeli sodelavcev? Stric, če so še onstran pekla ljudje, pa jih ne bi dobili nekaj, ki bi iz peresa iztisnil članek? Bolj me skrbi denar. Torej denar, vedno denar, samo denar! Da, res! Ko sem bil še pobič, sem mislil, da je denar v življenju vse. Sedaj ko sem že velik, sem prepričan!

Vprašuješ me, če je še po tržaškem radiu glasba po željah. Gotovo, gotovo, stric! Veš, da so še sedaj na programu voščila raznim Jožefom in Jožefam, ki so godovali 19. marca? Kaj hočeš, se pač vsi imenujemo Jožefi, samo, da nismo vsi svetniki! Da, tudi Demokracija še obstaja. Mislim časopis, petnajstdnevnik. Ko je SNG igralo »Dnevnik Ane Frank« je Demokracija pisala, da bo poročilo svojega dopisnika zaradi pomanjkanja prostora prinesla v eni prihodnjih številok. Na drugi strani pa je obširno poročala o jajcih na splošno in o jajčnih lupinah. To pa ne gre, stric dragi, ker preden izide nova številka Demokracije, lahko nastane nova svetovna vojna in lahko dobimo v roke nov dnevnik, recimo tokrat Ane... Leone! Da, tudi Novi list še živi! Se čudiš kako? Ja, z naročnino, kot vsi drugi, sicer pa stric, poglej ptice pod nebom... Z Jadrom ne vem, kako je. Sposojal sem si ga in trpel vsake tri mesece, toda od sedaj naprej ne bom zmožel več teh stroškov! Pa koliko revij imamo, kajne stric? Vsekakor pa najbolj enigmatični ostaneta Obelisk in Svetogorska kraljica.

Pred kratkim, stric, me je dohitela velika nesreča! Zmanjkalo nam je električnega toka prav v trenutku, ko je radio Ljubljana oddajal Mercujev koncertino.

Premišljam, kaj naj bi bilo še kaj novega, ki bi te zanimalo, pa ne najdem nič. Borimo se, kregamo se, gulimo in pišemo verze sedaj, ko je prišla pomlad in čakamo nova dela naših pisateljev. Toda ker je samozaložba težka in bridka stvar, pa še poniževalna, kot je dejal neki pisatelj, bomo lahko še čakali. Stric, oni golobček, ki mi je prej delal družbo, se je sedaj vrnil. Naj zopet poskusim?

Poskusil sem, pa se mi ni obneslo. Nisem še ganil z roko in že je bil deset metrov stran. Sedaj je zletel na drevo. Prav tu nad mojo glavo sedi! Prebrisano me gleda!

Ojej, stric! Ali naj sedaj pismo prepišem? Misliš, da je s tem golob izrazil svoje mnenje nad mojim pismom? Pozdravljen stric, kmalu mi odgovori in kakšen dolarček pozabi v pismu!

Tvoj Danilček

ERIC GODAL - CHRISTIANE GRAUTOFF: »NIMFA IZ CENTRALNEGA PARKA«

Med zadnjimi načrti, ki jih ima Slovensko gledališče za letošnjo sezono, je bila tudi premiera Godal-Grautoffove veseloigra, »Nimfa iz Centralnega parka«. Delo je doživelo v dobrem prevodu Ivana Šavlija svojo prvo predstavo.

Komedija je fantastična veseloigra, v katero sta avtorja vložila svoje razočaranje nad sodobnim svetom in zato vabita glavnega junaka v mitični svet grških bogov, kjer ni greha in prevar. Njun junak, pisatelj Leslie se z vsem srcem oklepa misli, da se mora razočaran nad civilizacijo umakniti v svet grških bogov, da bo srečen. Utelesenje tega mitičnega sveta pa je nimfa Ciperija, ki se nenadoma pojavi v Centralnem parku v New Yorku. Zapro jo v sanatorij za živčno bolne, kjer se zdravi tudi pisatelj Leslie. Ta se seveda takoj zaljubi vanjo. Občuduje jo in obožuje, vendar na poseben način, ne tako kot ostali moški, ki se tudi ozirajo za njo. Leslie si jo pridobi, da ga spremlja povsod, a končno mu pobegne. Na njeno mesto stopi tajnica z dobrim poznanjem grške mitologije, tajnica s Ciperijinim obrazom. Ali je to Ciperija sama, ali je bila Ciperija tajnica...

Prav v tej razdrobljeni zgradbi in nezaključeni celoti je precejšnja problematičnost komedije. V njej je dosti duhovitosti, ljubkosti in resnice, nekateri prizori so vablivo komični, ki marsikoga lahko zvabijo v burko. Vendar se zdi, da mora režiser in igralci za tisto miselno nitjo, ki je vodila glavnega junaka, da se je zatekel v svet grške mitologije, v dano in čisto preteklost, da bi ušel atomskemu veku sovražstva in zavisti.

Gotovo je tako problematično delo za prvo režijo, ki so jo poverili Adrijanu Rustji, v poklicnem gledališču nekoliko težko. Rustja je iskal prijemov tam, kjer je mogel, da je komedija stekla v veselem ritmu. V njene globine pa se ni potapljal, ker mu verjetno bolj odgovarja zunanja učinkovitost. Tej zunanji plati se je več let posvečal kot član Radijskega odra, kjer je našel začetno in večletno možnost stika z gledališčem. Zdaj je prvič prevzel odgovorno nalogo sam. Oživel je besedilo kot je napisano. Žal le, da je dajal prevelik poudarek v predstavi burkastim prizorom in jih preveč razvlekel, na škodo vodilne misli. Verjetno je želel dati z njimi gledalcem več zabave.

Vsi igralci so skrbno rešili svoje vloge, da je delo uspelo. Vendar ni verjetno, da bo predstava naše občinstvo, posebno na okoliških odrih, zelo navdušila.

J. P.

BESEDA O INTERVJUJU

Veliko majhnost ali pa veliko domišljja vost, morda strahopetnost in hlapčevsko vdanost kaže nekdo, ki v svojem intervjuju zamolči več let svojega življenja, ko govori o svoji rasti, pa čeprav mu trenutno tista leta niso dobrodošla. Prihaja nam na misel otrok, ki zataji mater, ki ga je učila izgovarjati prve besede. Težko bi takega človeka cenili, še manj spoštovali. Tak človek je vse prej kot mož.

Pesniki

ČRNE AFRIKE

FRANC JEZA

Afrika se nenavadno prebuja. Zadnja leta kar po vrsti nastajajo nove afriške države. Črnska ljudstva se organizirajo v moderne narode in naravnost preskakujejo razvojne stopnje, ki so trajale pri evropskih narodih dolga desetletja in celo stoletja. Ljudje, ki so komaj posedovali kak železen predmet in ki najbrž še nikoli niso videli niti kolesa, zapuščajo svoje odročne vasi v sončni pripeki savan ali sredi džungelskih jas in se sele v mesta. Tja jih žene nevzdržno, čudno hrepenenje po moderni civilizaciji in po znanju. Čez noč se izpreminjajo v industrijske delavce, rudarje in dijake. Mladenci, katerih stari očetje, če ne še lastni očetje, so morda iz obrednih razlogov še ubijali otroke in žrtvovali njihovo kri bogovom, ali pa goltali surovo meso, študirajo zdaj na Sorboni in izdajajo revije ter piše pesmi. In prav to je najbolj presenetljivo. Sveži um črnec, ki prihajajo iz daljnih vasi, z lahkoto zapopade šofiranje, rabo modernega orodja in kako je treba streči strojem. Toda s čim si lahko razložimo pojav, da vnuk kanibala, če ga zanese v misijonsko šolo in nato v višje evropske šole in na univerzo, prav tako željno in s prav takim pridom srka vase antično literaturo in humanistično kulturo, ki so jo v tisočletjih ustvarili evropski narodi, kakor mladi evropski duh, katerega predniki so dvatisoč let poslušali pridigarje, ki so jih učili plemeniti krščanski nauk o ljubezni do bližnjega in jim cepili spoštovanje do človeške osebnosti in njegove notranje svobode. Razložimo si ga lahko le s tem, da je človek črne kože obdarjen od Boga s prav takimi sposobnostmi kakor njegov beli brat, da ni prirojenih duševnih razlik med belimi in črnimi otroki božjimi in da se človek rodi enako neobtežen od izkušenj in preizkušenj prejšnjih generacij in enako dovzeten za znanje in plemenjenje duha sredi Evrope in sredi Afrike. Vse predodke o manjvrednosti ras je znanost že davno ovrgla in razvoj v svetu vsak dan sproti dokazuje, da so krivični.

Čudovito hitri razvoj afriških narodov k državni samostojnosti si lahko razlagamo le s tem, da so izobraženi sinovi tistih narodov v kratkih letih ustvarili močne kulturne temelje za njihovo samostojno narodno življenje in absorbirali najboljše, kar jim lahko nudijo antika ter srednji in novi vek. In morda so črnici posebno nadarjeni prav za duhovno plat evropske kulture, za njene humanistične vrednote, ki osvetljujejo in prevevajo tudi pesmi črnskih pesnikov. Brez te kulturne in duhovne dozorelosti vodilnih afriških plasti bi si težko predstavljali in razlagali tako bujno nastajanje in tako hiter razvoj afriških držav.

V tem kratkem pregledu bomo navedli samo pesmi črnskih pesnikov iz francoskih afriških kolonij, pesnikov, ki zaradi neoblikovanosti lastnega literarnega jezika in ker so jih vzgajali v francoskih šolah, pišejo francosko. Toda njihova lirika je tudi v francoski jezikovni posodi ohranila ves svoj pristni vonj in čar, vso svojo svežino in

neposrednost, kakor jo imajo pesmi tistih njihovih rojakov, ki pojo plešoč okrog tabornega ognja ali na dolgih safarih preko savan in džungel. V njih prihajajo do izraza življenjsko veselje, povezanost z naravo in hrepenenje po človeški enakopravnosti.

Bernard Dadié se je rodil leta 1916 v kraju Assinie na Slonokoščeni obali. Študiral je v francoskih višjih šolah v Senegalu. Dozdaj je objavil šest pesniških zbirk. Naslednja pesem je vzeta iz njegove zadnje zbirke »La Ronde des Jours«:

Zahvaljen moj Bog

*Zahvaljen, moj Bog, da si me ustvaril črnega
da si naredil iz me skupek vseh bolečin,
da si mi naložil na glavo svet.
Imam livrejo Centavra
in držim na glavi svet od ranega jutra.
Belo je barva za praznik,
črno je barva za vsak dan.
In držim na glavi svet od ranega večera.*

*Zadovoljen sem z obliko svoje glave,
ustvarjene, da nosi svet,
zadovoljen z obliko svojega nosu,
ki mora vonjati vsak veter sveta.
Srečen sem
zaradi oblike svojih nog,
pripravnih, da pretečejo
vse ceste sveta.*

*Zadovoljen, moj Bog, da si me ustvaril črnega,
da si naredil iz me skupek vseh bolečin.
Šestintrideset mečev je predrlo moje srce,
šestintrideset žarečih ogljev je žgalo moje telo,
in moja kri je na vseh Kalvarijah pordečila sneg,
in moja kri je ob vsakem sončnem zahodu
pordečila zemljo.
In vendar sem zadovoljen, da nosim na glavi svet,
zadovoljen s svojimi kratkimi rokami,
s svojimi dolgimi nogami,
z debelino svojih usten.*

*Zahvaljen, moj Bog, da si me ustvaril črnega.
Belo je barva za praznik,
črno je barva za vsak dan,
in nosim na glavi svet od zarje časov.
In moj smeh v svet, pogreznjen v noč, ustvarja dan.*

Zahvaljen moj Bog, da si me ustvaril črnega.

Jean-Joseph Rabéarivelo je bil rojen leta 1901 v Tananarivi na Madagaskarju in je značilen primer črnkega izobraženca, ki neznansko hitro absorbira evropsko omiko. Morda je celo prehitro izpulil svoje duhovne korenine iz bujne afriške prsti in jih presadil v hladnejšo evropsko kulturno prst. Niso se povsem prijelo, kljub izredni nadarjenosti je živel razdvojen med svojo telesno in svojo duhovno domovino, dokler mu ni postalo tako razdvojeno življenje pretežko in mu je sam napravil konec leta 1937.

Objavil je osem zbirke. Pesmi ene izmed njih je napisal v jeziku hova in jih sam prevedel v francoščino. Iz tiste zbirke je tudi naslednja pesem:

Plesi

V sviranje treh »valiha«
daljni zvoki lesenega bobna
pet vijolin z istim zvokom
in ubrane piščali:

deklica se v ritmu pregiba
za njo.
Rožnato ogrinjalo se vije
za njo.
V laseh ima gozdni cvet.

Je morda šop visokih trav
Trs,
ki niha na robu gozda?
Je morda lastovica jasnih
dni,
ali sinja mušica na bregu
reke?

Deklica se v ritmu pregiba
nenadno nema od sreče,
tri »valihe« postuša: leseni
boben.

vijoline in piščali.

A ustnice, glej, drgetajo,
ker se porajajo sanje

nevdržne kot tožbe,
nevdržne kot pesmi!
In razneži se starka
in še ona zapleše:
rob »perizonek« se ji vleče
po prahu
kot njeni dnevi v zatonu.

Ne tožbe ne pesmi
ji ne ožive obraza,
le solzé ji ga močijo
v spominu na mrtve...

Spomini... Kot polna luna
tik nad zatonom,
tako odcvete pomlad,
grob mrtvih listov...

In prsti se srečajo:
nežni prsti dekličini,
otrdeli prsti starkini,
prsti enako prozorni.

Se srečajo, lahen most,
ki povezuje somrak
na gričih, že odprt dnevu,
ki ga petelin naznanja.

Martial Sinda je doma iz Srednjega Konga in je potomec starodavnega uglednega rodu. Študiral je v misijon-skih šolah v Brazzavillu in na francoskih univerzah. Njegovе pesmi razodevajo izreden čut za ritem. Izdal je dve pesniški zbirki pri znani pariški založbi Pierre Seghers.

Starost kamnov

Kamni, katere Bantu so teptali,
kamni, katere gledam vsak dan,
starodavni kamni za razmišljanje;
kamni, mi morete povedati svojo starost?

Kamni, priče mojega rojstva in življenja,
mi ne morete povedati,
kateri je močnejši, beli mango
ali črni mango?

Glejte, kamni, to je črni mango,
ki je zrastel v težavah!
Stari kamni; povejte mi zgodbo
o belem mangu in črnem mangu.

Glejte, o kamni,
to je črni mango, ki mu odpada listje,
Ni ga ustvaril Bog za to, da bi užival
dobrine belega manga,
ki je posebni odposlanec Stvarnika.
O Bog, zakaj si ustvaril
dva različna manga:
belega manga,
črnega manga.

Kokou-Paulin Joachim je še mlad pesnik. Rodil se je leta 1931 v kraju Cotonou v Dahomeju. Gimnazijo je obiskoval v Afriki, nato je odšel študirat v Francijo, a je moral pustiti študij prava in si poiskati delo v Parizu. Zdaj dela v uredništvu črnske revije »Présence Africaine«, ki izhaja v Parizu. V njej tudi objavlja svoje pesmi. Do zdaj je izdal le eno samostojno zbirko, pod naslovom »Un nègre raconte« — Črnc pripoveduje, iz katere sta vzeti tudi naslednji pesmi:

Daljni tam - tam

Afrika daljna, Afrika moja,
močna vera prednikov,
vera spreobrnjenca, žar mojega srca.
Tvoje žgoče sonce, lepo in brez sence, boža
moje lase
in tvoj močni utrip je tam — tam
podnevi in ponoči tam - tam, tam - tam brez prestanka,
in bije ritem mojemu romanju po cestah sveta.

Črna žena moja mati

.....
Mati sladka in nežna.
Danes v Parizu
v ostrem mrazu brezdušnih boulevardov,
mokrih v nočeh
vidim onstran vrtoglavih gora iz cementa in jekla
negibne modre vode
in okrogle kočе svoje domovine,
ki so kot drhteče prsi.

Vidim Afriko
v njenem praznovanju,
svojo razžaljeno vas,
zbrano okrog divje grmečih bobnov;
čutim ostri vonj plesalcev v razširjenih nosnicah.
Vidim te, Mati, sladka in gibka
in tvoje mačje mehke korake v sivem prahu.
V ekstazi te vidim žrtvovano na oltarju Suverenega
RITMA.
Vidim te kot tvoje sestre s kratkimi perizomi
v poživljajoči kopeli naravnih moči.
Pri maši te vidim sredi noči.
Vidim te, mati, zatopljeno v mistično algebro
obrednih krčev.

Vidim te, ko odpiráš najlepši ples.
V neskončnost se odvijáš in
neskončno valovanje si.
Lepa si v vsaki kretnji.
Lepa si kot luna v nočnih praznovanjih
zvezdnatega neba.
Lepa si v vrgibih spoznavanja in prizadetosti.
»Kdor ne pleše, ne ve, kaj se dogaja.«
Ples je tisti, ki usmerja vzpon življenja.

JOŽE PIRJEVEC

Pojdi

Pojdi z menoj,
z roko v roki.
Bele roke v zeleni temi
bodo kot luči.
Popeljem te v gozd.
Dan plapola
nad zelenimi krošnjami
kot plamen sreče, ki ugaša.
Prisluhni sopenju dreves
in pozabi z menoj na vse.

Beseda o reklami

»Vašo reklamo — spominja Herbert Casson — plačuje konkurent, ki ne oglašaja.«

Hvale vredni so prodajni dar in izkušnje naših trgovcev in obrtnikov, vendar: svet se razvija, gospodarska konkurenca dobiva znanstvene osnove in teorija postaja vedno bolj nujna zaveznica prakse. Boj za zaslužek je iz dneva v dan ostrejši ter dandanes tudi trgovec na drobno ne more več kdovekaj napredovati brez »trgovske pomočnice«, ki se imenuje — reklama.

Psihologija reklame

Kaj je reklama? Reklama je umetnost ustvariti povpraševanje. Potrošnik ima določene potrebe, a trgovec in obrtnik nudita za njihovo zadovoljitev blago in usluge, na katere opozarjata z reklamo.

Ločimo poedinsko reklamo, skupinsko reklamo in propagando. »Jejte Figovčeve klobase!« to je poedinska reklama, ki koristi posamezniku. »Kupujte v Delavskih zadrugah!« to je primer skupinske reklame, ker je v korist zasebne skupine ali družbenega razreda. »Oglašajte v slovenskih listih!« to je tretja stopnja reklame ali propaganda, ker je v službi splošnih, narodnih koristi.

Reklama pripravlja trgovcu prodajo. Z obveščanjem mu širi krog odjemalcev in s prepričevanjem mu prihrani mnogo časa. Potrošeni denar, katerega trgovec itak vračuna v prodajno ceno, je odškodnina za uslugo, katero dela reklama.

In kupec, ali ni oškodovan, ker mora plačati višjo ceno, ki vključuje reklamo? Ne. Reklama zažene celotni gospodarski stroj: povpraševanje naraste, proizvodnja se dvigne, proizvajalni stroški padejo in z njim cena blaga na tržišču.

Treba je opozoriti, da je reklama z moralnega vidika dobro ali slabo sredstvo. Odvisno je od cilja, kateremu služi. Sodobna reklama je mogočno sredstvo za prodajanje blaga in idej. Kdor ga zlorablja, je sovražnik ne samo potrošnikov ampak tudi trgovcev. Zloraba rodi nezaupanje in nezaupanje je rakava rana, ki škoduje vsej skupnosti.

Reklama mora biti poštena! Pri njej se je treba bolj kot kjerkoli spominjati starodavnega opozorila: en človek se pusti goljufati vedno, nekaj ljudi včasih, a vsi ljudje nikoli.

Reklamna tehnika

Reklamna tehnika je uporabna psihologija, ki raziskuje in izkorišča zakone mišljenja, čustvovanja in hotenja. Reklama mora vzbuditi: POZORNOST, ŽELJO, ODLOČITEV.

Pozornost! Vsak človek je sprva brezbrizen do oglasa v časopisu, do lepaka na ulici, do predmeta v izložbi. Reklamna tehnika ga mora z vsakovrstnimi sredstvi (od mastnih črk preko svetlobnih učinkov do gibajočih se avtomatov) zbuditi iz brezbriznosti ter usmeriti njegov pogled v proučevanje oglasa, lepaka, blaga. Samohotni pozornosti sledi hotena pozornost, ki preide v opazovanje in razmišljanje.

Želja! Razmišljanje spremlja čustvovanje, pozornost želja. Dobra reklama vzbudi poželenje po predmetu: prikaže ga kot koristnega in sposobnega, da zadovolji določeno člove-

kovo potrebo. Čim bolj vroče je to poželenje, tem hitreje se spremeni v gibalo odločanja in dejanja.

Odločitev! Sklep za nakup je veliki cilj, h kateremu teži reklamna tehnika. Zaradi tega mora na vse načine — preko razmišljanja in čustvovanja — vplivati na človekovo voljo.

Sodobna reklama ima 5 opornikov: IZLOŽBO (in lokal), TISK (oglas), OGLASNE DESKE (lepaki, letaki), KINO, RADIOTELEVIZIJA.

Osvetlili bomo le prva dva opornika, ker sta najcenejša ter zaradi tega dostopna tudi žepu trgovca na drobno in malega obrtnika.

Izložba in lokal

Črnogledom je treba odgovoriti, da je sodobna reklama mogočno prodajno sredstvo. Spomnimo se le, kako gredo od ust do ust gesla televizijske reklame! Istočasno moramo povedati optimistom, da reklama ni čudodelna palica, ki bi prinesla sadove čez noč. Potrebna je dolgoročna reklamna kampanja: reklama je uspešna le, če je organizirana, to je smotno pripravljena in načrtno vodena. Trgovec mora pri sestavljanju načrta vedno imeti pred očmi osrednjo misel in cilj kampanje, poznati mora do dna kakovost in koristnost proizvodov ter mora raziskati okus in potrebe rednih in možnih odjemalcev.

Kaj je izložba?

Izložba je sredstvo za reklamo in prodajo, sredstvo, ki naj doseže takojšnji učinek. Označili bi jo lahko za trirazsežnostni lepak, ki nudi stvarni prikaz blaga. Stvarni prikaz pomeni, da blago pokažemo v njegovi sposobnosti zadovoljevanja potrošnikovih potreb, v njegovi koristnosti, v njegovi uporabi.

Izložba mora — kot reklama na splošno — privabiti pozornost, zbuditi željo, odločiti nakup...

Ni potrebno spominjati, da je vid glavno čutilo, na katero vpliva izložba. Ureditev izložbe mora odsevati jasnost in enotnost misli, katero hočemo izraziti. Enotnost razstave se odraža v ubranosti barv in ravnotežju mas. Za ubranost moramo vedeti, da so barve temeljne (rdeča, rumena, modra) in dopolnilne, tople (rdeča, rožnata, rumena) in hladne (zelena, modra, vijoličasta). Ravnotežje slik, oblik in mas na primer dosežemo z »zlatim rezom« (razmerje 3:5). Privlačnost razstave povečamo s svetlobno reklamo in z gibanjem. Luči morajo seveda biti obrnjene v blago, ne v šipo oziroma oči gledalca. Gibajoči se avtomati prikličejo pozornost mimo-idočih, kadar so umno sestavljeni in postavljeni. Žive stvari pač vzbujajo večje zanimanje kot mrtve.

Izložba s stvarnim prikazom blaga zbudí nagon po lastnini, željo po nakupu. Pri množinskem blagu utegnemo to prej doseči z vtisom obilja in izbire v izložbi, pri dragih kosih pa s prikazom vzorca v uporabi. V obeh primerih je treba težiti k umetniškemu prikazu, ker mora razstaviti ugajati. Od zadovoljive okusa do želja je korak kratek...

Želji po blagu sledi odločitev za nakup: pripraviti potrošnika do vstopa v trgovino je morda najbolj kočljiva naloga

reklame. Statistike kažejo, da večina ljudi po vstopu v trgovino iz gospodarskih ali psiholoških razlogov kaj kupi. Umetniški razstavi blaga velja dodati v izložbi nevsiljive napise o ceni in kakovosti predmetov, o brezobveznem ogledu v trgovini, o možnosti zamenjave kupljenih stvari, o izročitvi vzorcev na poskušnjo, o reklamni razprodaji in podobno.

Z vstopom potrošnika v trgovino je reklama odigrala glavni del svojega poslanstva. Ostalo mora opraviti prodajalec. Trгоvec na drobno ali mali obrtnik sta glede tega v ugodnem položaju, ker imata neposredni stik z odjemalci. Naj mi bo dovoljeno opozoriti na velikanski pomen oblike, ki je ne glede na spol ali starost ali narodnost osnova odnosov v omikani družbi. »Dober dan«, »Prosim«, »Hvala«, »Na svidenje« — so skromna rekla, a delajo čuda. Spretni trgovci poklanjajo odjemalcem v spomin in kot klic k ponovnemu obisku reklamna darila, to je koristne predmete z nevsiljivim dostavko imena trgovine. In ali ni bilo preveč zahtevati od naših trgovcev, da sestavijo kartoteke ter odjemalcem pismeno voščiljo za praznike, godove, obletnice?

Skratka, reklama nudi podjetnemu trgovcu ali obrtniku neizčrpne možnosti, katerih izkoriščanje pomeni povečanje zaslužka...

Časopisi in revije

Casopise in revije bere na tisoče ljudi; zaradi tega je važnost oglasa resnica, ki je sleherniku na dlani. Bralci o učinkovitih oglaših razpravljajo vsak v svojem okolju in število možnih odjemalcev se s tem podvoji, morda potroji.

Tako trgovcu kot časnkarju velja vedeti, da ima vsak oglas svojo zgradbo. Ta sestoji običajno iz 3 činiteljev: iz besedila, slike in sestave (montaže).

Dober oglas se vsili pozornosti brezbriznega bralca, ki lista po časniku. Pri besedilu igra važno vlogo masten in prepričljiv naslov (ali geslo), ki takoj udari v oči. Ob pisanju besedila moramo imeti jasno pred očmi osrednjo misel, katero hočemo bralcu povedati. Slike ali risbe sicer precej stanejo, toda znatno povečajo verjetnost, da bo bralec oglas opazil, prebral in razmislil. Sestava skrbi za celotni vtis, ki ga mora napraviti oglas. Oblika oglasa mora slediti bralni silnici, ki gre od leve na desno, od zgoraj navzdol.

Reklama ima svoj slog, ki je blizu dobremu jezikovnemu slogu. Reklamni slog mora biti:

živ (prikazuje blago), prepričljiv (govori prodajalec), jedrat (dolgoveznost stane).

Čim večji je oglas tem bolje. Seveda so veliki oglasi tudi dragi. Zaradi tega naj jih trgovec na drobno nadomesti z manjšimi oglasi, ki pa morajo v zameno imeti temeljitejšo zgradbo. V reklamni kampaniji morajo biti oglasi v začetku pogosti, a kasneje je moč objavljati vedno bolj redčiti. Reklamno najboljšo mesto za oglase v časniku je prostor poleg člankov, ki imajo največ bralcev.

In za zaključek brez zamere: dragi trgovec ali obrtnik, če ne oglašuješ v slovenskem listu, vseeno plačuješ reklamo, a svojemu konkurentu...

Pesem z oceana

Kitare brez strun
brenkajo v noč sivo melodijo.
»Žalost, veselje, obup...«
poje mornar z galebom v naročju.
»Obup, obup, obup...«
odmevajo čeri življenja.

Poljub

Vinjena, pijana medle zore
sva zaorala negotovo brazdo
v sladko zemljo brez imena.
Teda j sta dva galeba vstala z morja
in si ožgala krila v tihem soncu novega dneva.

GRISA MIKUŽ

Potnik

Ponovno moram na prašno cesto,
nespočiti potnik, lovec brez plena.
Mati je v krušno torbo položila upe,
v čutaro je ljubica pelin nalila.
V srcu nič.
Na dlani ljubezen.
V očeh spomin.
Oh, truden sem in nenaspan,
a cesta čaka: prašna... dolga... nenasitna...

Poetova smrt

Pretrgala se je srebrna nit.
Razjedene dlani
obupano iščejo po topli zemlji.
Torej je to konec vsega?
Nič.

TEKMOVANJE PEVSKIH ZBOROV V ORGANIZACIJI RAI

V mestnem gradu v Vidmu je bilo pretekli dne tretje tekmovanje pevskih zborov za nagrade »Antonio Illersberg«. Organizirala ga je tržaška postaja italijanske Radiotelevizije. V soboto so nastopili moški zbori, v nedeljo pa mešani zbori. Razsodišče je razdelilo nagrade takole:

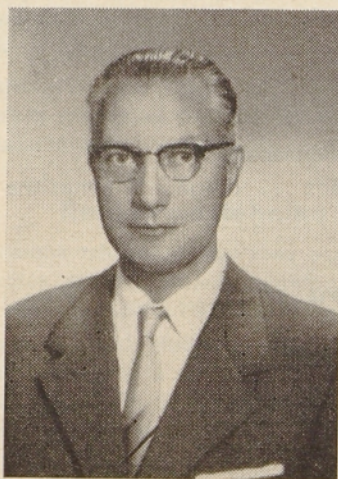
Med **moškimi zbori**, ki so tekmovali v večglasnem petju, je dobil prvo nagrado zbor »Dino Salvador« iz Ronk, ki je dosegel 85 točk. Drugo nagrado je dobil z osemdesetimi točkami tržaški zbor »Publio Carniel«. Tretje nagrade niso podelili.

Med **moškimi zbori**, ki so se pomerili v ljudskem in folklorističnem petju, je bil prvi zbor »Publio Carniel« iz Trsta s 95 točkami, drugi je bil zbor »Costanza e concordia« iz Rude in tretji je bil zbor »Dino Salvador« iz Ronk.

Med **mešanimi zbori** je določilo razsodišče tole lestvico po točkah: Prvi je zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta s 95 točkami, drugi je zbor »Santa Maria Maggiore« iz Trsta s 93 točkami in tretji zbor »Julia« iz Trsta z 92 točkami.

V sekciji C, (v kateri so nastopili mešani zbori), ki so izvajali ljudske in folklorne pesmi, je določilo razsodišče naslednjo lestvico: Prvi je zbor »San Lorenzo« iz Ronk, drugi zbor »Tita Birchebner« iz Tapogliana in tretji zbor »S. Gregorio Magno«.

V nedeljo so predstavniki oblasti in poslušalci spet napolnili dvorano v gradu, kjer so podelili nagrade. Župan Centazzo je orisal osebnost Antonia Illersberga in se zahvalil organizatorjem italijanske Radiotelevizije, da so izbrali Videm za to prireditve. Ing. Candussi, ravnatelj radijske postaje Trst, pa se je zahvalil oblastem Furlanije za gostoljubnost in pevcem za sodelovanje na uspehi prireditvi. Po razglasitvi zmagovalcev je sledil koncert, na katerem so izvajali po nekaj pesmi zbori, ki so zmagali v posameznih sekcijah. Zbor »Giuseppe Tartini« iz Trsta pa je izvajal zmogovite pesmi za kategorijo mešanih zborov iz prvega deželnega tekmovanja skladateljev za mešane zборе v zvezi s tekmovanjem za nagrade »Antonio Illersberg«.

Dr. ing. Candussi

ravnatelj RAI v Trstu se je prisrčno zahvalil oblastem Furlanije za gostoljubnost. Pevcem in dirigentom je izrazil svoje zadovoljstvo, da so se udeležili tekmovanja. Nagrajencem je čestital k uspehu.

NA VALOVIH NAŠE

VSAK DELAVNIK

Jutranji koledar (Svetnik dneva, godovniška imena, spominski dnevi) in **jutranja glasba** po otvoritvi ob 7.00. **Poročila** ob 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 in 23.15. **V svetu kulture** (Franc Jeza) ob 12.45. **Dnevni pregled tiska** ob 14.30. **Sport** (Bojan Pavletič) ob 20.00. **Misel za lahko noč** (Miha Baloh) ob 23.59.

VSAKO NEDELJO

Začetek oddaje ob 8.00. **Poslušali boste...** od nedelje do nedelje na našem valu (Saša Martelanc) ob 8.30. **Kmetijska oddaja** (dr. Ivan Baša) ob 9.00. **Prenos sv. maše** iz cerkve sv. Justa ob 10.00, vmes pridiga g. Petra Šorlija. **Vera in naš čas** (St. Zorko) ob 12.00. **Kdo, kaj, zakaj...** kronika sedmih dni v Trstu (Mitja Volčič) ob 13.00. **Radijski vestnik** ob 19.00. **Nedelja v športu** (B. Pavletič) ob 22.00. **Glasba po željah** vsako nedeljo, torek in petek ob 13.30.

TEDEN OD 29. MAJA DO 4. JUNIJA

• **Nedelja**. Ob 17.00 **Vse** (G. Rocca - V. Suhadolc), igra; ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve** — F. Jeza: Thomas Dylan; ob 22.10 **Borodin**: Kvartet št. 2 v D-duru.

• **Ponedeljek**. Ob 18.00 **Oddaja za najmlajše** — Simon Gregar: Upokojeni graščak; ob 19.00 **Utrinki iz znanosti in tehnike**; ob 20.30 **Britten**: Peter Grimes, opera v 3. dej.; ob 22.00 **Mala literarna oddaja**.

• **Torek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladi; ob 19.00 **Sola in vzgoja** — Ivan Teuerschuh: Vzgojna posvetovalnica; ob 21.00 **Ilustrirano predavanje** — Saša Martelanc: S popevko okrog sveta — Marechiare; ob 22.00 **Umetnost in življenje** — Miran Pavlin: Razstava srednjeveških fresk v Ljubljani.

• **Sreda**. Ob 18.10 **Bruch**: Koncert št. 1 za violino in orkester; ob 19.00 **Zdravstvena oddaja** (dr. M. Starc); ob 21.00 **Anton Leskovec** (avtor tromesečja): Jurij Plevnar, drama v 3. dej.

• **Četrtek**. Ob 10.00 **Mirko Javornik**: Deset let gospodarskega razvoja v Italiji; ob 15.00 **Bach**: Partita št. 2 v D-molu za violino solo; ob 17.00 **Noč do naslednjega**, radijska drama; ob 18.00 **Radijska univerza** — Ivan Artač: Razvoj Evrope, 1. del; ob 18.10 **Koncert** violinista Alda Bellija; ob 19.00 **Sirimo obzorje** — Saša Rudolf: Odkrivajmo prvine; ob 21.00 **Obletnica tedna** — B. Mihalič: Lik in delo Fritjofa Nansena; ob 21.15 **Simfonični koncert**; ob 22.00 **Iz sodobne književnosti** — Carlo Cassola in njegova knjiga »La ragazza di Bube«.

• **Petek**. Ob 18.00 **Mirko Javornik**: Vloga propagande v zgodovini človeštva; ob 18.10 **Simfonični koncert** orkestra ljubljanske Televizije; ob 19.00 **Sestanek s poslušalkami**; ob 22.00 **Znanost in tehnika** — Mario Kalin: Evropski

laboratorij za jedrsko fiziko v Ženevi; ob 22.15 **Koncert** pianistke Jelke Suhadolnik-Zalokarjeve.

• **Sobota**. Ob 15.00 **Koncert operne glasbe**; ob 16.00 **Dante Alighieri**: Božanska komedija - Vice, 28. spev (komentar B. Tomažič, prevod A. Gradnik, recitacija J. Peterlin); ob 18.00 **Radijska univerza** — Jeza: Gospodarski in socialni dvig italijanskega Juga; ob 19.00 **Pisani balončki**; ob 21.00 **Dramatizirana zgodba** — Ezio D'Errico - L. Mlekuž: Strah v vili Smeragd, krim. zgodba.

TEDEN OD 5. DO 11. JUNIJA

• **Nedelja**. Ob 17.00 **F. M. Dostojevski**: Stričkove sanje, igra; ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve** — M. Jevnikar: Joža Lavrenčič; ob 22.10 **Mozart**: Trio za violino, violi in violinčelo.

• **Ponedeljek**. Ob 18.00 **Oddaja za najmlajše** — E. Martinuzzi: Trnjulčica, pravljica; ob 19.00 **Utrinki iz znanosti in tehnike**; ob 20.30 **Cajkovski**: Evgenij Onegin, opera v treh dej.; ob 22.00 **Mala literarna oddaja**.

• **Torek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladi; ob 19.00 **Sola in vzgoja** — Danilo Sedmak: Ob koncu šolskega leta; ob 21.00 **Ilustrirano predavanje** — Saša Martelanc: S popevko okrog sveta — Deutschmeistermarsch; ob 22.00 **Umetnost in življenje** — J. Tavčar: Festival jugoslovanskih gledališč v Novem Sadu; ob 22.15 **Skladbe za klarinet** jugoslovanskih avtorjev.

• **Sreda**. Ob 18.10 **Simfonična glasba**; ob 19.00 **Zdravstvena oddaja** (dr. Milan Starc); ob 21.00 **Raimund**: Kmet milijonar, igra v 4. dej.

• **Četrtek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Ivan Artač: Razvoj Evrope, I. del; ob 18.10 **Komorna glasba**; ob 19.00 **Sirimo obzorje** — Saša Rudolf: Odkrivajmo prvine; ob 21.00 **Obletnica tedna** — Miran Pavlin: Robert Koch, 50-letnica smrti; ob 21.15 **Simfonični koncert**; ob 22.00 **Iz sodobne književnosti** — Ana Kalc: Mimi Malenšek in njen roman »Temna stran meseca«.

• **Petek**. Ob 18.00 **Mirko Javornik**: Vloga propagande v zgodovini človeštva; ob 18.10 **Simfonična glasba**; ob 19.00 **Sestanek s poslušalkami**; ob 22.00 **Znanost in tehnika** — Miran Pavlin: Nove pridobitve v tehniki ohlajevanja.

• **Sobota**. Ob 15.00 **Koncert operne glasbe**; ob 16.00 **Dante Alighieri**: Božanska komedija - Vice, 19. spev (komentar B. Tomažič, prevod A. Gradnik, recitacija J. Peterlin); ob 18.00 **Radijska univerza** — Jeza: Gospodarski in socialni dvig italijanskega Juga; ob 19.00 **Pisani balončki**; ob 21.00 **Mainardi**: Čudež dolgočasa, radijska komedija.

TEDEN OD 12. DO 18. JUNIJA

• **Nedelja**. Ob 19.15 **Glasbeno potovanje**; ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve**

RADIJSKE POSTAJE

— Jože Peterlin: Li-Taj-Po; ob 22.10 **Komorna glasba**.

• **Ponedeljek**. Ob 18.00 **Oddaja za najmlajše** — Fr. Milčinski: Mogočni prstan, rad. pravljica; ob 20.30 **Cajkovski**: Evgenij Onjegin, opera v treh dej.

• **Torek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladi; ob 19.00 **Šola in vzgoja** — Ivan Teuerschuh: Skromnost v vzgoji; ob 21.00 **Ilustrirano predavanje** — S. Martelanc: S popevko okrog sveta — The Harry Lime Theme; ob 22.00 **Umetnost in življenje** — E. Traven: Trije Dumas; ob 22.15 **Skladbe jug. avtorjev** za klarinet.

• **Sreda**. Ob 18.10 **Simfonična glasba**; ob 19.00 **Zdravstvena oddaja** (dr. Milan Starc); ob 21.00 **Radijski oder** — Ivan Matičič: Sončne poljane, igra v 4. dej.

• **Četrtek**. Ob 17.00 **Noro zlato** (S. Giovaninetti - Lada Mlekuž), komedija v dveh delih; ob 18.00 **Radijska univerza** — Ivan Artač: Razvoj Evrope, I. del: srednji vek — železno stoletje; ob 18.10 **Komorna glasba**; ob 19.00 **Širimo obzorja** — Saša Rudolf: Odkrivajmo prvine; ob 21.00 **Obletnica tedna** — B. Mihalič: Nemški vdor na Dansko in Norveško - II. svetovna vojna; ob 21.15 **Simfonični koncert**; ob 22.00 **Iz sodobne književnosti** — Fr. Jeza: Enrico Emmanuelli in njegov roman »Eden iz New Yorka«.

• **Petek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Mirko Javornik: Vloga propagande v zgodovini človeštva; ob 18.10 **Simfonična glasba**; ob 19.00 **Sestanek s poslušalkami** (M. Prepeluh); ob 22.00 **Znanost in tehnika**.

• **Sobota**. Ob 15.00 **Koncert operne glasba**; ob 16.00 **Dante Alighieri**: Božanska komedija - Vice (prevod A. Gradnik, komentar B. Tomažič, recitacija J. Peterlin); ob 18.00 **Gospodarski in socialni dvig italijanskega juga** — Tujski promet (Fr. Jeza); ob 19.00 **Pisani balončki** (Krasulja Simoniti); ob 21.00 **Dramatizirana zgodba** — Oprostite, če motim - Krik v noči (E. D'Errico - L. Mlekuž), kriminalna zgodba.

TEDEN OD 19. DO 25. JUNIJA

• **Nedelja**. Ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve** — V. Beličič: Semjon Jakovljevič Nadson.

• **Ponedeljek**. Ob 18.00 **Oddaja za najmlajše** — Fr. Milčinski: Mogočni prstan, 2. nadalj.; ob 20.30 **Opera**.

• **Torek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladi: Kakao in čokolada; ob 19.00 **Šola in vzgoja** — A. Kacin: Problem izbire univerzitetnega študija; ob 21.00 **Ilustrirano predavanje** — S. Martelanc: S popevko okoli sveta — Jealousie in Star Dust; ob 22.00 **Umetnost in življenje** — M. Pavlin: XXX. beneška umetnostna biennala.

• **Sreda**. Ob 19.00 **Zdravstvena oddaja** (dr. M. Starc); ob 21.00 **Radijski oder**

— Potovanje gospoda Perrichona (Evgene Labiche - N. Konjedic), komedija v 4. dejanjih.

• **Četrtek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Ivan Artač: Razvoj Evrope; ob 19.00 **Širimo obzorja** — Saša Rudolf: Odkrivajmo prvine; ob 21.00 **Obletnica tedna** — B. Mihalič: Spomin na drugo svetovno vojno - Polom Zahoda; ob 22.00 **Iz sodobne književnosti** — M. Javornik: Danilo Lokar in njegov roman »Hudomušni Eros«.

• **Petek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — M. Javornik: Vloga propagande v zgodovini človeštva — Julij Cezar in Avgust, mojstra propagande; ob 19.00 **Sestanek s poslušalkami**; ob 22.00 **Znanost in tehnika** — M. Kalin: Sodobni postopki sušenja žita.

• **Sobota**. Ob 16.00 **Dante Alighieri**: Božanska komedija - Vice (prev. A. Gradnik, komentar B. Tomažič, recitacija Jože Peterlin); ob 18.00 **Gospodarski in socialni dvig italijanskega juga** — socialna vprašanja (Fr. Jeza); ob 19.00 **Pisani balončki** (K. Simoniti); ob 21.00 **Dramatizirana zgodba** — Duhovin (J. Lavrenčič - J. Peterlin), folklorna zgodba.

TEDEN OD 26. JUNIJA DO 2. JULIJA

• **Nedelja**. Ob 21.00 **Pesniki in njih stave** — M. Jevnikar: »Milan Rakič«.

• **Ponedeljek**. Ob 18.00 **Oddaja za najmlajše** — Fr. Milčinski: Mogočni prstan, 3. nadalj.; ob 19.00 **Utrinki iz znanosti in tehnike**; ob 20.30 **Opera**.

• **Torek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Tone Penko: Strupi, mamila in nasladi — »Strupene gobec«; ob 19.00 **Šola in vzgoja**; ob 21.00 **Ilustrirano predavanje** — S. Martelanc: S popevko okrog sveta; ob 22.00 **Umetnost in življenje** — Miran Pavlin: XXX. beneška umetnostna biennala, 2. del.

• **Sreda**. Ob 19.00 **Zdravstvena oddaja** (dr. M. Starc); ob 21.00 **Radijski oder** — »Resnica« (Achille Torelli - N. Konjedic), igra v 3. dejanjih.

• **Četrtek**. Ob 18.00 **Radijska univerza** — Ivan Artač: Razvoj Evrope - I. del: Srednji vek — »Novo tisočletje«; ob 19.00 **Širimo obzorje** — S. Rudolf: Odkrivajmo prvine; ob 21.00 **Obletnica tedna** — Anton Mlinar: »Desetletnica napada na Južno Korejo«; ob 22.00 **Iz sodobne književnosti** — J. Tavčar: Vasco Pratolini in njegova knjiga »Šal«.

• **Petek**. Ob 18.00 **Vloga propagande v zgodovini človeštva** — Mirko Javornik: Malikovanje osebnosti v Bizancu; ob 19.00 **Sestanek s poslušalkami**; ob 22.00 **Znanost in tehnika** — M. Kalin: Novodobne metode konserviranja sadja.

• **Sobota**. Ob 16.00 **Dante Alighieri**: Božanska komedija - Vice (prev. A. Gradnik, komentar B. Tomažič, recitacija J. Peterlin); ob 18.00 **Gospodarski in socialni dvig italijanskega juga** — Fr. Jeza: »Gospodarske možnosti juga«.

Kot vidimo, je dosegel zelo lep uspeh na tem tekmovanju slovenski zbor Jacobus Galus, ki ga vodi skladatelj **Ubald Vrabec**. Zbor je sorazmerno mlad in je bil to pravzaprav njegov prvi večji javni nastop. Pevcem in dirigentu iskreno čestitamo k uspehu. Kot so povedali udeleženci, je bilo prvenstvo tega zbora nesporno in so bili deležni pevci kakor tudi dirigent toplega priznanja občinstva.

Zbor, ki je nastopil že na radiu Trst A, bo gotovo kaj kmalu pripravil kak nov koncert in se predstavljal tudi v Trstu.

RADIJSKI SPORED

bo dobil v poletnih mesecih lahkotnejši značaj, ko prav polagoma prehajamo vanj. Ob vsaki spremembi v novejšem času dobiva večjo smotnost in urejenost ter sistematično. Med tem, ko bomo prihodnji obširneje opozorili na spremembe, ki bodo polagoma nastopile, vabimo poslušalce, da poslušajo že zdaj oddajo Nove plošče. S to oddajo je med drugim dobil glasbeni program točko, ki vabi posebno mlade poslušalce, ker prinaša nekaj svežine in sodobnosti. Skrbno in smiselno ter prijetno povezavo med eno in drugo ploščo oskrbuje **Saša Martelanc**. Ob tej priliki opozorimo še na oddajo, ki jo tudi pravlja Martelanc, »S popevko okoli sveta«, v kateri na izviren in lahkoten način avtor odkriva nastanek in zgodovino najbolj znanih in priljubljenih popevk.

RADIJSKI ODER

ki je izvajal za Veliko noč dve deli dramatika Ivana Mraka, in sicer »Proces« ter »Apostola Petra«, je avtorja zelo zadovoljil, da je izjavil:

»Kar se tiče izvedbe mojih del, sem bil (posebej še pri izvedbi Apostola Petra) nemalo presenečen in razveseljen. Tržaški igralci so se mojemu delu zelo skrbno približali. Zelo rad bi dobil s katerim od njih osebni stik.«

Mrakova dela so globoka po svoji miselni vsebini in lepa po plemenitem in etičnem pridihi. Mrak ima svojski, izbran jezik in je zato njegova dela resnično prijetno igrati. Želimo, da bi nas pisatelj kmalu razveselil s kakim novim dramskim delom.

TRAMONTANA

je radijska zgodba, v katero je zajel pokojni Slavko Rebec življenje ribičev. V prihodnjem mesecu bo ponovno na programu naše radijske postaje.

Miranda Zafred

Črna kinematografija

Posebna zvrst flimov je v zadnjih mesecih dosegla velik uspeh po Evropi tako, da jo imajo lastniki kino dvoran kot zagotovilo za dobiček: mislimo tu na »črno kinematografijo«, torej na filme o vampirjih, o strahotnih umorih in podobno.

V čem naj iščemo razlog za toliko zanimanje in navdušenje za te filme? Gotovo ne v njihovi kinematografski vrednosti, ki je v resnici kaj borna; tudi ne v kaki prepričljivi snovi, ki je navadno dokaj revna in pripovedovana na prav tako reven način. Torej izvajajo na gledalca največjo privlačnost prizori, ki so bistveni sestavni del teh filmov: strašni obrazi, čudni in nenavadni položaji in seveda... kri; torej vse to, kar zbudi v gledalcu čut strahu.

Dokaz o tem imamo tudi v reklamah, ki jo lastniki kino dvoran in producenti pripravijo za tovrstne filme. Že letaki sami in naslovi filmov obljublajo gledalcu, da bo videl nekaj strahotnega: »Imeti morate železne živce, da lahko prisostvujete temu filmu.« »Preden greste v kino dvorano, morate vzeti pomirjevalno sredstvo« in podobno. V Ameriki so prišli celo tako daleč, da so obljubili pogrebne stroške tistemu, ki bi morda umrl med predvajanjem filma.

Vse to so stvari, ki bi morale odvracati občinstvo od kino dvoran; nasprotno pa pripomorejo, da kar drvi gledat take filme. Kadar vstopi gledalec v kino dvorano, ve že vnaprej, kakšen film je izbral; torej se hoče sam predati občutkom, ki ga bodo nanj izvajali ti filmi.

Tu se nam zastavlja vprašanje: ali imamo lahko take filme za zabavne? In recimo, da jih lahko imamo za take, ali so to dovoljene zabave? Iskanje močnih občutkov za zabavo ni nova stvar v zgodovini človeštva. Tudi to je način, da lahko za nekaj časa opustimo vsakdanje skrbi in težave in vstopimo v nov svet, v našem primeru v svet groze. Torej tudi filmi, ki jim je groza glavna snov, so lahko zabave in sredstvo, da lahko za dve uri ubežimo vsakdanjosti. Vendar jih ne moremo prištevati med zdravo zabavo, torej kot sredstvo, ki izvaja na nas pozitiven vpliv. In vendar so mnogi, ki vidijo v tovrstnih filmih celo koristno sredstvo za človeško dušo: vsak človek trpi v večji ali manjši meri zaradi kompleksa strahu. Zato naj bi se gledalec, potem ko vidi te filme, nekako rešil tega kompleksa in bi imel do sebe ter svojih sposobnosti večje zaupanje, v večjo vneto in večjim pogumom naj bi se lotil težav in nevarnosti, ki mu jih nudi življenje. In to naj bi bilo mnenje nekaterih psihologov, ki gredo celo tako daleč, da priporočajo te filme mlademu človeku, češ, predvsem on trpi zaradi čuta strahu in manjvrednosti. Tudi na tiste, ki morda nimajo teh kompleksov, izvajajo taki filmi blagodejen vpliv, kot počitek po intenzivnem in truda polnem delu.

Ne moremo popolnoma zanikati teh trditev, ki imajo morda v sebi le kaj resnice. Vendar moramo pomisliti, da je treba vsako sredstvo uporabljati zmerno; zdravilo, ki enega bolnika ozdravi, lahko drugega umori. Prav tako je s temi filmi. Vsi gledalci niso enako sprejemljivi; na nekatere izvaja dejanje na platno močan vpliv, druge pa pusti skoro hladne. Ti psihologi trdijo, da se gledalec otrese vsakega vpliva, brž ko stopi iz kino dvorane. Prav nasprotnega mnenja pa so tisti, ki se ukvarjajo s filmologijó.

Filmov o grozi ne moremo imeti za koristno zabavo, vsaj za povprečnega gledalca ne; kajti ta se ne bo znal otresti močnega vpliva, ki ga je nanj naredil film, torej ni bila to zanj le trenutna zabava.

To vznemirjenje, bodisi da po končanem filmu traja ali ne, predstavlja samo na sebi moralni problem. Človek mora težiti za tem, da spravi v harmonijo duševne procese, ki se vršijo v njegovi notranjosti, če hoče doseči čim večjo moralno popolnost. Podvrčeti se rade volje občutkom, ki ga izvajajo filmi o grozi, pomeni uničiti to harmonijo.

Koliko časa bo še trajal ta pojav? Težko je reči; toda vse kaže, da ne bo še tega konec, nasprotno: vedno večja je poplava teh filmov. Producenti stavlajo v svoje proizvode vedno več groze in privabljajo v kino dvorane vedno večje število gledalcev. Zeleti moramo samo to, da bi se tisti, ki nosijo največjo odgovornost, pravočasno zavedli, kaj lahko povzročijo take predstave, zlasti v mladem človeku in da bi energično nastopili proti tem kvarnim in škodljivim vplivom današnje kinematografije.

S POTI PO TRŽAŠKEM

Zapirala so se že šolska vrata. Najmlajši skoraj ne morejo verjeti, da je konec pouka. Sobe se spreminjajo v lepe razstavne dvorane.

RAZSTAVE

Zvezki vsega leta so lepo urejeni in položeni na mize. Prihajajo mamice in očetje in iščejo imena svojih najbližjih. Tiho, kar z nekim spoštovanjem odpirajo zvezke in se zadovoljno spogledajo. Potem gledajo, kaj so naredili drugi, pogovarjajo se in izražajo zadovoljstvo.

NIZJA GIMNAZIJA

razstavlja vsako leto risbe in ročna dela svojih učencev in učenk. Veliko se je nabralo vsega. Velik okus govori iz skrbno izdelanih vezenin, talenti se oglašajo iz risb, samostojnih risb in živih barv.

INDUSTRIJSKA V ROJANU

Ce je razstava najmlajših ljudskošolskih otrok predvsem razstava zvezkov in risb, razstavlja industrijska več lepo izdelanih predmetov v lesu in železu, razen tega pa seveda tudi risbe, geometrijske črteže in vezenine. Ta razstava je vsako leto čna najzanimivejših na vsem-Tržaškem.

BAZOVICA

V Bazovici pa se niso zadovoljili samo z razstavo, tam so pripravili za zaključek šole tudi šolsko prireditev. Zaigrali so kar Ribičevo trodejanjo »V kraljestvu palčkov«. Nastopilo je okoli 50 učencev in vsi so z neverjetno gotovostjo odigrali svoje vloge. Zdi se, da je bila to ena najlepših in najbolj skrbno pripravljenih prireditev, ali pa so imeli gosposdije učitelji na razpolago boljše igralce kot jih imajo drugi. Bazovica ima pač svoj oder, svoje igralce, ki stalno prirejajo igre in je morda tudi zato v vseh otrokih živ odnos do predstave. Ne bi mogli drugega kot vse nastopajoče zelo pohvaliti.

SEMPOLAJ

Tudi otroci v Sempolaju so nam za zaključek šolskega leta pod vodstvom svojih učiteljic zapeli in zaigrali. Tu pa so izbrali Pavelčkovo piščalko. Zapiskali so in igrali kot bi bili na odru doma. Mladi igralci in pevci so zelo navdušili vse, ki so jih prišli poslušat.

GROPADA

Tudi Gropada, ki nima drugače kakih velikih in pogostih prireditev, je imela letos zaključno šolsko predstavo. Vsi razredi so nastopili, vsak je pokazal kaj novega. Eni so peli, drugi deklamirali, tretji igrali. Posebno enodejanke so navdušile občinstvo. Tudi tu smo videli, kako radi vsi pridejo, ko nekaj pripravi šola.

ZGONIK

Otroci vseh razredov so nastopili. Ta z drobnopopevko, oni z deklamacijo, tretji v zboru, spet drugi v enodejanki. Celó balet so lahko videli enkrat v Zgoniku, balet kot so ga izvajali zelo dobro učenci in učenke zadnjih razredov. Nazadnje je bila na sporedu še dvodejančka »Vedež« in mladi igralci so imeli priložnost pokazati, kaj vse znajo.

RAZSTAVE

V galeriji Casanuova razstavlja slikar August Černigoj. Razstava bo odprta do 16. junija.

V Občinski galeriji je zaključil svojo razstavo slikar Černe, zdaj pa razstavlja v njej slikar Robert Hlavaty z nekaterimi drugimi slikarji.

Za dobro voljo

Starejša gospa se približa beraču in mu da miloščino, rekoč:

»Ubožec, zares hudo je, ker imate pokvarjene noge. Ampak bolje je še vedno, kot da bi bili slepi.«

»O seveda, vam je lahko govoriti,« je odvrnil berač. »Ko sem bil slep, so mi metali same ponarejene novce.«

— • —

»Niste tako neumni kot zgledate...«
»Hvala. To je ravno razlika med nama.«

— • —

Nekdo je prenočil v hotelski sobi. Ko je prišel zjutraj k zajtrku, ga je ravnatelj hotela vljudno vprašal:

»Upam, da je gospod dobro spal?«

»Kaj še,« je ta jezno odgovoril, »niti očesa nisem zatisnil vsó noč.«

»Dajte no! Seveda, potem je vaša krivda,« se je hitro znašel ravnatelj, »če hočete spat, morate oči zapreti.«

Nekdo pripoveduje, kako je srečno izvozil v zadnji vojni.

»Pravi čudež, vam rečem. Krogla mi je šla skozi prsa in je na hrbtu prišla ven.«

»Zlomka, si imel srečo,« je rekel prijatelj. »Lahko bi ti prebila srce in bi bil na mestu mrtev.«

»O tisto ne,« je odvrnil oni. »Veš takrat sem čutil, da mi je srce bilo v grlu.«

— • —

Iz nekega romana: »Ubogí mož ni upal ugovarjati, toda v svoji notranjosti si je pulil lase.«

— • —

Pesimist je tisti, ki trdi, da je steklenica že napol prazna, ko je še polna do polovice.

— • —

»Kaj je v tej steklenici,« je vprašal nadzornik na carini.

»Salmijak.«

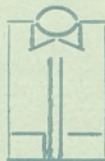
»A? Salmijak? Da vidimo!« je rekel carinik smehljaje in pogledal potniku v obraz. Odmaši steklenico in močno povoha. Bil je res salmijak.

NOVA MANUFAKTURNA TRGOVINA

Josip Podobnik

OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

Zadovolji vsak okus, ima veliko izbiri in solidno postreže

TVRDKA

Keržè

TRST

Trg S. Giovanni 1

Telefon 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik za vsa goriva • Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla itd. • Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki • Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala • Lestenci ter vseh vrst električne luči, klasične in moderne oblike.

DROGERIJA

KAREL PODOBNIK

OPČINE - Proseška ulica 22 - Telefon 21-552

*Zaloga vsega potrebnega blaga
Postrežba je hitra in solidna*

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 800.000.000 • VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEFON ŠT. 38-101

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Pisma MLADIKI

REPENTABOR

Vsako leto nestrpno čakamo, kaj nam bo Slovenska prosveta pripravila na Repentabru. Ker do zdaj še nismo slišali in ne brali o prireditvi, me je začelo skrbeti, da morda ne boste pozabili nanjo. Ali sem zelo nediskretna, če vprašam, ali že kaj pripravljate. Na noben način ne sme tisti prosvetni praznik odpasti. Vsi Vam bomo radi pomagali, le mislite na to.

SI. M.

Slovenska prosveta misli tudi letos na Repentabor. Verjetno bo prireditel v prvi polovici julija. V junijski številki Mladike bomo objavili podrobnejši spored. Za obljubljeni pomoč pa se seveda toplo priporočamo.

SV. VISARJE

Letos bodo iz mnogih slovenskih pokrajin romali naši ljudje na Svete Višarje. Sestolletnica te božje poti je tako velik dogodek, da je res prav, da se Slovenci zahvalimo za neštete milosti, ki smo jih v stoletjih prejeli na Svetih Višarjih. Ko sem tako razmišljal o tem, sem mislil na to, da bi bilo lepo, če bi ob tej priliki poromala na goro tudi slovenska mladina s Tržaške in Goriške. Morda bi se celo srečali na vrhu tudi s koroško mladino. Zdi se mi, da v tem zmaterializiranim času tako zelo potrebujemo velikega vzora Matere božje in da posebej slovenska mladina tako zelo potrebuje moči za svoje delo, ki jo čaka. Ali ne bi morda kaka naša mladinska organizacija dala pobudo za to romanje v počitnicah?

A. B.

Vaša misel se nam zdi zelo posrečena. Kolikor smo zvedeli, je to romanje predlagal že tudi Slovenski kulturni klub, ki bi rad prevzel tudi zunanjo organizacijo. Radi bi povabili na romanje tudi svoje starše, ki so najtežje povezani z usodo, vero in bolečino mladine. Upamo, da bodo odobrile ta predlog tudi cerkvene oblasti in če bo tako, potem bomo naredili podrobni načrt.

KONGRESNA KNJIZNICA IZ WASHINGTONA NAM PIŠE

Kongresna knjižnica je prejela Vaše darilo. Vaše zanimanje za Kongresno knjižnico in Vaše darilo njej zelo cenimo. Iskrena Vam hvala.

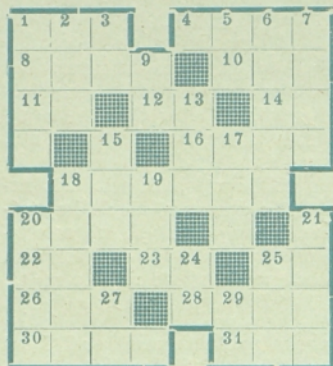
Kongresna knjižnica
Washington, 28. 4. 1960

NAROCNIK IZ CHICAGA

Prilagam ček za kritje naročnine za Vaš lepi mesečnik. Mnogo uspehov tudi v bodoče Vam želi in pozdravlja

M. G.

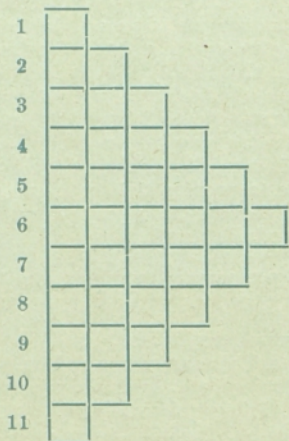
ZLOGOVNA KRIZANKA

Vodoravno: 1. Duhovniške službe, 4. nezaupanje, 8. ograja iz priostrenih kolov, 10. daleč (srb-hrv.), 11. očiščevalni kraj, 12. žensko ime, 14. nerevni, nepravilni, 16. riževa slama, 18. majhna, a zelo koristna žuželka, ki se hrani z rastlinskimi ušmi, 20. ponosen biti na kaj, 22. moško ime, 23. cunjca, 25. neporasle z drevjem, 26. stranica v pravokotnem trikotniku, 28. prevajati v neki romanski jezik, 30. delovanje ure, 31. debeli, dobro rejeni.

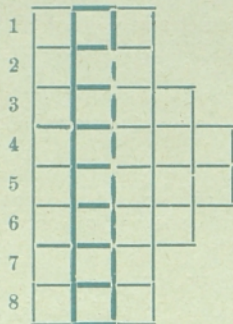
Navpično: 1. Naslov Prešernove pesmi, 2. kuhinjska potrebščina, 3. reka v Jugoslaviji, 5. pom. glagol in pritrilnica, 6. zelo velika nepravilnost, 7. samica neke sladkovodne živali, 9. danes zjutraj, 13. dar, poklon, 15. nadkrižje, 17. važen življenjski korak za fanta, 18. zbirka likovnih umetnin, 19. pecivo, 20. pojav pri kraških rekah, 21. pripraviti, 24. liturgičen kvadratast prtiček za na kelih, 25. zelena travniška oaza v gorah, 27. oče - pomanjševalnica, 29. angleški časopis.

PIRAMIDA

1. samoglasnik, 2. leto gospodovo (kratica intern.), 3. predlog, krajevni, 4. mesto na Arabskem polotoku, 5. točna, deloma po načrtu, 6. resigniran, 7. pripravljen (prislov), 8. telesne poškodbe, 9. evropska reka, 10. nikalnica, 11. samoglasnik.

IZPOLNJEVALNICA

Brez dvojno obrobljenih polj:

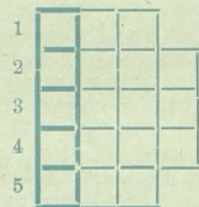
1. Mnogo, 2. liturgičen kvadratast platnen prtič za na kelih, 3. streljanje, 4. omemba, namig, 5. podpostavljati, prevleči, 6. nameniti kam, 7. kmetijsko poletno delo, 8. osvežilna pijača.

Skozi ves lik:

1. Pripeljati, 2. geslo, 3. pojav pri kraških rekah, 4. spremenjenje v kamen, 5. dedič postati, dobiti posest, 6. lenariti, 7. zelo skrbi dekleta in fante, 8. gnilo, za nobeno rabo.

Na dvojno obrobljenih poljih dobiš delo slovenskega pesnika »Moderne«. Isto snov je obravnaval tudi slovenski ljudski pisatelj »Romantike«.

ZLOGOVNI LOGOGRIFI

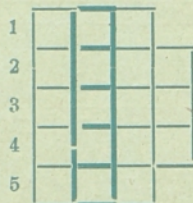
Brez dvojno obrobljenih polj:

1. Podirati drevesa, 2. predelovati koline, 3. predavanje, 4. preganjati, zasledovati, 5. važen, stebrič.

Skozi ves lik:

1. Prerasti, 2. podajati si roke, 3. vzporedno poročilo, 4. pregibati se, plivati, 5. za na glavo.

V prvi vrsti navpično delo F. S. Finžgarja.

Brez dvojno obrobljenih polj:

1. Vrsta peciva, 2. s potjo, spotoma, 3. živeti ob kruhu in vodi, 4. šibki, ne-

močni, 5. gora med Koroško in Slovenijo.

Skozi ves lik:

1. Popotna torba, 2. po pomoti, 3. postreči, 4. civilisti, 5. perilja.

V vsako polje je treba vpisati po en zlog. Na dvojno obrobljenih poljih dobiš zbirko pesmi slovenskega pesnika »Moderne dobe«.

*Prošnja uprave
Mladike:*

PORAVNAJTE NAROČNINO

REŠITVE

IZ ZADNJE ŠTEVILKE

VELIKONOČNO VOŠČILO:

Vsem reševalcem voščimo srečne in vesele velikonočne parznike!
Ključ: ščinkavec, islam, zoper.

DOPOLNILNICA:

KonDOR — pReDnO — poLaGOMa — SVarOG — lEtovaNJe — DoRotEja — ZlAtolaS — kIPaRstvo — STrelEc — prOSiM — sODnIk.

Pregovor: Kdor dolgo v ogenj dreza, si prste osmоди.

ŠTEVILČNICA:

Človek je kakor suh list, ki ga jeseni veter odtrga od veje in ga vrtinči po zraku, dokler ne pade na tla in segnije.

Ključ: hokej, zgledi, stvar, punč.

REK:

Sele takrat boš lahko rekel, da popolnoma poznaš samega sebe, ko boš v sebi odkril več napak kot v drugih.

ZMESAN REK:

Upanje je najboljši zdravnik v vseh težavah.

POSETNIKA:

Velikonočno številko Mladike.

— • —

Pravilno rešil: **Jožko Bratina**. Točkovanje sledi.

Ugankarsko stran uredil M. Schart.